

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	16 Gorffennaf 2018
Pwnc:	Adroddiad Blynyddol y Cyfarwyddwr ar Effeithiolrwydd y Gwasanaethau Gofal Cymdeithasol 2017/18
Aelod(au) Portffolio:	Y Cyngorydd Llinos Medi
Pennaeth Gwasanaeth:	Alwyn Jones, Pennaeth Gwasanaethau Oedolion a Fôn Roberts, Pennaeth Gwasanaethau Plant a Theuluoedd
Awdur yr Adroddiad:	Dr Caroline Turner, Cyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol a Prif Weithredwr Cynorthwyol
Swyddog Cyswllt: Ffôn: E-bost:	Elin Williams / Emma Edwards 01248 751813 / 751887 ElinWilliams@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Yn berthnasol i'r holl Aelodau

A - Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau

Pwrpas yr adroddiad:

Derbyn a gwneud sylwadau ar yr adroddiad drafft terfynol a gyflwynwyd gan y Cyfarwyddwr Statudol. Pwrpas yr adroddiad yw hyrwyddo ymwybyddiaeth ac atebolrwydd ar gyfer perfformiad a'r cynnydd a wnaed dros y flwyddyn ddiwethaf o ran darparu Gwasanaethau Cymdeithasol yng Nghyngor Sir Ynys Môn. Mae'r adroddiad hefyd yn amlinellu'r ffocws ar gyfer gwelliant am y flwyddyn nesaf.

Nodwch os gwelwch yn dda y bydd yr adroddiad terfynol, unwaith y caiff ei gytuno, yn cael ei gyhoeddi ar wefan y Cyngor gan ddefnyddio PGD rhyngweithiol – a fydd yn caniatáu ar gyfer linciau electronig i wefannau ac astudiaethau achos ac ati – a fydd yn gwneud yr adroddiad yn fwy diddorol a lliwgar o safbwynt gweledol. Mae'r templed ar gyfer yr adroddiad yn cael ei ddylunio gan ein Dylunydd Graffig a'n Swyddog Marchnata Digidol.

Diwrnod Herio'r Gwasanaeth

Cynhaliodd y Gwasanaeth sesiwn herio ar 14 Mehefin 2018 ac fe wahoddwyd sefydliadau partner, sefydliadau trydydd sector, gofalywyr, darparwyr a chynrychiolwyr y defnyddiwyd gwasanaeth i'r digwyddiad. Daeth nifer dda i'r digwyddiad.

Cyflwynwyd i'r sawl a oedd yn bresennol negeseuon trosolwg allweddol gan Caroline Turner, Prif Weithredwr Cynorthwyol yn rhinwedd ei swydd fel Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol a chan Alwyn Jones, Pennaeth Gwasanaethau Oedolion a Fôn Roberts, Pennaeth Gwasanaethau Plant a Theuluoedd. Roedd y Diwrnod Herio Gwasanaeth yn gyfle pwysig i ymgysylltu gyda'n cydranddeiliaid allweddol i adolygu cynnydd ac i nodi blaenoriaethau.

Amserlen

Roedd yr adroddiad wedi ei gyflwyno i'r Pwyllgor Sgrïwtini Corfforaethol ar 5 Gorffennaf 2018 ac mae'r adroddiad terfynol yn cael ei rannu gyda'r Pwyllgor Gwaith ar 16 Gorffennaf 2018 ac yna chyda'r Cyngor Llawn ar 25 Medi 2018. Ymhellach, bydd yr adroddiad terfynol yn cael ei cyhoeddi ar wefan y Cyngor ar ffurf PDF Rhyngweithiol.

Argymelliadau

- 1.1. Gwahoddir aelodau i roi sylwadau ar gynnwys Adroddiad Blynyddol y Cyfarwyddwr, Cyngor Sir Ynys Môn ar Effeithiolrwydd Gwasanaethau Cymdeithasol 2017/18.
- 1.2. Argymhellir bod yr aelodau'n ystyried:
  - a) a yw'r adroddiad yn cyfleu sefyllfa gyfredol y Cyngor o ran y modd y mae'n darparu ei Wasanaethau Cymdeithasol;
  - b) a yw'r adroddiad yn adlewyrchu'n gywir ei flaenoriaethau gwella mewn perthynas â'r Gwasanaethau Oedolion a Phlant a Theuluoedd am y flwyddyn nesaf;
  - c) a yw'r adroddiad yn adlewyrchu atebolrwydd a chyfrifoldeb y Cyngor mewn perthynas â'i Wasanaethau Cymdeithasol.

B - Pa opsiynau eraill yr oeddech chi'n eu hystyried a pham wnaethoch chi eu gwrthod a / neu ddewis y dewis hwn?

Ddim yn berthnasol.

C - Pam mae hyn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae angen cael cadarnhad gan y Pwyllgor Gwaith bod yr adroddiad yn adlewyrchiad cywir o effeithiolrwydd Gwasanaethau Cymdeithasol yn ystod 2017/18.

CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â pholisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydi.

D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Ydi.

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori? Beth oedd eu sylwadau?		
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (gorfodol)	Fe ddaru hyn gael ei gymeradwyo gan yr UDA ar y 26 Mehefin 2018.
2	Cyllid / Adran 151 (gorfodol)	Fel yr uchod.
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (gorfodol)	Amherthnasol
4	Adnoddau Dynol (AD)	Amherthnasol
5	Eiddo	Amherthnasol
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	Amherthnasol
7	Caffael	Amherthnasol
8	Craffu	<p>Rhoes y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol ystyriaeth fanwl i Adroddiad Blynyddol y Cyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol ar gyfer 2017/18 a phenderfynwyd fel a ganlyn:</p> <p>Penderfynwyd derbyn a nodi Adroddiad Blynyddol y Cyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cyhoeddus am 2017/18 ac argymhell yr adroddiad i'r Pwyllgor Gwaith.”</p>
9	Aelodau Lleol	Amherthnasol
10	Unrhyw gyrff allanol / eraill	Amherthnasol

E - Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	Amherthnasol
2	Gwrth-dlodi	Amherthnasol
3	Trosedd ac Anrhefn	Amherthnasol
4	Amgylcheddol	Amherthnasol
5	Cydraddoldebau	Amherthnasol
6	Cytundebau Canlyniad	Amherthnasol
7	Arall	Amherthnasol

F - Atodiadau:	
Atodiad A- Adroddiad Blynyddol y Cyfarwyddwr ar Effeithiolrwydd y Gwasanaethau Gofal Cymdeithasol 2017/18	

FF - Papurau cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):

CC-016749-LB / 229501

Drafft 2.0 26^{ain} o Fehefin 2018

**Adroddiad Blynyddol y Cyfarwyddwyr ar effeithiolrwydd y
Gwasanaethau Cymdeithasol 2017-18**

Cyflwyniad y Cyfarwyddwr a'i Chrynodeb o Berfformiad

Rwy'n falch o gyflwyno'r trydydd Adroddiad Blynyddol dan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014. Rwy'n falch o'r cynnydd yr ydym wedi'i wneud dros y deuddeng mis diwethaf wrth weithio'n gorfforaethol gyda'r Gwasanaethau Tai ac Addysg i roi cefnogaeth integredig. Mae ein cydweithrediad â phartneriaid hefyd wedi gwella, yn enwedig felly gyda Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr, Heddlu Gogledd Cymru a'n partneriaid yn y Trydydd Sector.

Rydym wedi gwneud cynnydd sylweddol wrth wella Gwasanaethau Plant a Theuluoedd yn ystod 2017-18, ac mae Arolygiaeth Gofal Cymru wedi cydnabod hyn yn eu llythyr ym mis Ionawr 2018. Mae nifer o elfennau allweddol wedi bod i hyn:

- Rydym wedi adolygu'r gefnogaeth a roddir i'r rhan fwyaf o'r plant a'r bobl ifanc sydd naill ai'n Derbyn Gofal, ar y Gofrestr Amddiffyn Plant neu'n derbyn Cynllun Gofal a Chymorth. Mae hyn wedi sicrhau ein bod yn darparu'r lefel fwyaf priodol o gefnogaeth. Mae hyn yn fodd i'n Gweithwyr Cymdeithasol ganolbwyntio ar y plant a'r bobl ifanc a'u teuluoedd y mae angen cymorth arnynt ac y mae angen eu hamddiffyn.
- Rydym hefyd wedi cryfhau'r gefnogaeth sydd ar gael i deuluoedd nad oes angen ymyrraeth Gweithwyr Cymdeithasol arnynt, ond y mae angen cymorth ychwanegol arnynt ar hyn o bryd. Mae Teulu Môn yn dîm newydd sydd wedi bod yn weithredol ers mis Hydref 2017, ac mae ganddo adnoddau ychwanegol sylweddol. Bydd y Strategaeth Atal ac Ymyrraeth gynnar newydd yn ein galluogi i gomisiynu ymyrraethau wedi'u targedu ar gyfer plant, pobl ifanc a'u teuluoedd, gan wneud defnydd effeithiol o'r grant Teuluoedd yn Gyntaf.
- Sefydlwyd y Tîm Teuluoedd Gwydn ym mis Hydref 2017 ar gyfer y teuluoedd hynny y mae eu hanghenion yn fwy, ac mae eisoes wedi rhoi cefnogaeth ddwys i deuluoedd sydd mewn perygl o fod â'u plant yn mynd i ofal, neu hwyluso rhai plant a phobl ifanc i ddychwelyd adref, lle bo hynny'n briodol.

Hoffwn ddiolch i Leighton Rees a Llŷr Bryn Roberts am arwain y Gwasanaeth mor effeithiol yn ystod 2017. Roeddwn yn falch o groesawu Fôn Roberts i swydd y Pennaeth Gwasanaeth ym mis Rhagfyr 2017. Mae ein taith gwella'n parhau, a'n nod yn ystod gweddill 2018 fydd sicrhau bod ymarfer proffesiynol ymhlith ein Gweithwyr Cymdeithasol yn gyson dda, ac y gwelwn welliant yn ein Dangosyddion Perfformiad. Byddwn hefyd yn ceisio cynyddu nifer y gofalwyr maeth a'r lleoliadau preswyl i blant "sy'n derbyn gofal" yn nes at eu cartrefi. Byddwn yn cryfhau'r gefnogaeth sydd ar gael i bobl ifanc wrth iddynt baratoi i adael ein gofal, gan roi cefnogaeth a chymorth iddynt ddod yn oedolion ifanc cyfrifol ac annibynnol. Rydym yn parhau i gyfarfod yn rheolaidd gydag Arolygiaeth Gofal Cymru, ac yn rhoi enghreifftiau o welliannau iddynt, wrth i ni baratoi ar gyfer arolwg arall yn nes ymlaen yn 2018.

Mae ein cefnogaeth i bobl Ynys Môn yn gyfrifoldeb corfforaethol, ac nid yw wedi'i gyfyngu i'r Gwasanaethau Plant ac Oedolion statudol. Rydym wedi gwneud gwaith arloesol eleni i godi ymwybyddiaeth o effaith Profiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod, ac rydym hefyd wedi trefnu i holl weithwyr y Cyngor gael hyfforddiant ar Drais yn erbyn Merched, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol. Mae cynnydd bychan ond sylweddol mewn troseddau difrifol ar yr Ynys, gyda rhai o'r rheiny wedi'u targedu at bobl fregus, boed yn oedolion neu'n blant. Mae'r problemau yr ydym yn eu cysylltu yn draddodiadol â dinasoedd mewnol bellach yn cael effaith ar Ogledd Cymru, ac yn ei dro, ar Ynys Môn. Felly, bydd ein gwasanaethau'n parhau i weithio mewn partneriaeth â Heddlu Gogledd Cymru a Phartneriaid y Trydydd Sector i roi cefnogaeth i'r rhai y mae hyn yn cael effaith arnynt, ond hefyd i godi ymwybyddiaeth ymhlith ein cymunedau i geisio atal pobl rhag cael eu tynnu i mewn i'r gweithgarwch hwn. Mae'r Gwasanaethau Tai, Gwasanaethau Plant a Theuluoedd a'r Gwasanaeth Dysgu Gydol Oes wedi bod yn arbennig o weithgar yn eu cefnogaeth gan dargedu nifer o gymunedau y cafodd y materion hyn effaith arnynt yn ystod 2017, a byddant yn parhau i wneud hynny.

Rwy'n falch o'r cynnydd y mae Gwasanaethau Oedolion wedi'i wneud eleni, yn arbennig gydag ailfodelu Garreglwyd yng Nghaergybi fel y gallwn ddarparu cymorth arbenigol i bobl hyn â dementia, a'u gwneud yn bosib iddynt aros yn Ynys Môn, yn nes at deulu a ffrindiau. Bydd Hafan Cefni, y cyfleuster Gofal Ychwanegol newydd yn Llangefni, yn agor yn nes ymlaen yn 2018, a bydd hefyd yn galluogi mwy o bobl i aros yn eu cymuned wrth i'w hanghenion gofal a chymorth gynyddu. Rydym wedi dechrau'r broses o dendro am drefniadau Gofal Cartref newydd, ac rydym yn edrych ymlaen at ddyfarnu'r contractau yn fuan. Bydd hyn hefyd yn gwella gwasanaethau ar Ynys Môn, ac yn sicrhau mynediad gwell a chysondeb gwasanaeth ar draws yr Ynys. Bydd yr holl welliannau hyn yn fodd i ni gefnogi'n cydweithwyr ieched wrth i ni geisio lleihau'r broblem o Oedi wrth Drosglwyddo Gofal o'n hysbytai.

Byddwn yn parhau i adolygu a gwella'n cefnogaeth i'r rheiny ag Anableddau Dysgu, gan sicrhau bod y trefniadau'n briodol a gwneud defnydd effeithiol o adnoddau. Byddwn yn cyd-gynhyrchu unrhyw drefniadau newydd gyda darparwyr y trydydd sector, gan wrando ar farn defnyddwyr gwasanaeth, teuluoedd a darparwyr gwasanaeth wrth i ni wneud unrhyw newidiadau. Rwyf yn falch ein bod wedi gweld gwelliant yng nghanran gofalwyr oedolion a ofynnodd am asesiad neu adolygiad yn eu hawl eu hunain yn ystod y flwyddyn. Rydym hefyd wedi gweld gwelliant yng nghanran yr oedolion a gwblhaodd gyfnod o ail-alluogi - oedolion nad oes ganddynt becyn gofal a chymorth chwe mis yn ddiweddarach. Mae galluogi pobl i gynnal neu adennill eu hannibyniaeth, ac aros yn eu cartref lle bo'n bosib, yn bwysig ar gyfer ansawdd bywyd y rheiny yr effeithir arnynt, a bydd y gefnogaeth a roddir gan deuluoedd a chymunedau'n dod yn gynyddol bwysig wrth i'r pwysau ar gyllidebau cyhoeddus barhau, gan adeiladu ar draddodiad cryf o ofalu am ein teuluoedd a'n

cymdogion yn ein cymunedau.

Hoffwn ddiolch i'n Haelodau Etholedig am eu her a'u cefnogaeth dros y flwyddyn ddiwethaf. Mae eu cyfraniad i bolisiâu wedi cryfhau rhai o'n cynigion, ac mae'n bwysig gan eu bod yn gallu mynegi barn eu hetholwyr. Yn benodol, mae gwaith y Panel Gwella Gwasanaethau Plant wedi bod yn allweddol wrth oruchwylio'r gwelliannau yn y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd trwy gydol y flwyddyn a chryfhawyd y trefniadau a'u ffurfioli fel rhan o'r trefniadau Sgriwtini yn dilyn etholiadau'r awdurdod lleol ym Mai 2017. Mae'r rhyngweithio rhwng Aelodau'r Panel a rheolwyr o'r Gwasanaethau Plant, yn ogystal â'r ymweliadau Laming rheolaidd sydd wedi'u hailsefydlu'n ddiweddar, wedi bod o gymorth i aelodau ddeall cymhlethdod y gwasanaethau a ddarperir i blant, pobl ifanc, eu teuluoedd a'u gofalwyr, gan arwain at her a chraffu ehangach, ond hefyd at well cefnogaeth wrth i ni barhau i wneud newidiadau a gwella'r gwasanaeth.

Dr Caroline Turner
Prif Weithredwr Cynorthwyol a Chyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau
Cymdeithasol

Sut mae Pobl yn Llunio'n Gwasanaethau?

Mae ein busnes yn troi o gwmpas pobl, ein dinasyddion, ein cleientiaid, ein staff a'n partneriaid. Paratowyd hyn mewn fformat mwy hygyrch, i annog pobl Ynys Môn i'w ddarllen, i ddatblygu dealltwriaeth o ehangder ein gwasanaethau ac i gymryd rhan mewn unrhyw ymgynghoriadau ynghylch y ffyrdd y gallwn wella'n gwasanaethau.

Fel Cyngor, rydym wedi ymrwymo'n llwyr i ddarparu gwasanaeth dwyieithog. Mae Gwasanaethau Cymdeithasol Ynys Môn yn parhau i weithio tuag at Fframwaith Strategaeth Llywodraeth Cymru, 'Mwy Na Geiriau', ac ar hyn o bryd mae 81% o staff y Gwasanaethau Plant a 74% o staff y Gwasanaethau Oedolion a ymatebodd bron yn rhugl eu Cymraeg neu'n siaradwyr Cymraeg rhugl. Mae hyn yn gynydd ar ffigurau blynyddoedd blaenorol.

Rydym yn cyfathrebu'n rheolaidd gydag unigolion a sefydliadau sy'n bartneriaid er mwyn casglu gwybodaeth a barn. Defnyddiwyd ymgynghoriadau, cyfarfodydd, digwyddiadau a holiaduron dros y flwyddyn i'n helpu i ddeall beth sy'n bwysig i'r rhai yr ydym yn ceisio'i helpu fwyaf. Mae hyn yn ei dro yn helpu i lunio'n cynlluniau gwella ac yn helpu i flaenoriaethu'n gwaith. Enghreifftiau o hyn fyddai cysylltiad Ward Seiriol â datblygu darpariaeth Gofal Ychwanegol.

Mae gweithio'n agos gyda'n partneriaid yn hanfodol bwysig yn yr hinsawdd gyfredol. Mae cyd-gynhyrchu gofal a chymorth gydag unigolion, cymunedau a sefydliadau'n ein galluogi i wneud hyn ac i herio, addasu a newid modelau gofal cyfredol.

Mae datblygiad Gŵyl Indeg yn enghraifft gadarnhaol o gyd-gynhyrchu. Dyma syniad a ddaeth gan riant ac fe dyfodd a dod yn realiti trwy baroddrwydd Gwasanaeth Arbenigol Plant / Teuluoedd yn Gyntaf a'r Trydydd Sector (Cynnal Gofalwyr) i weithio mewn partneriaeth i gynnal y digwyddiad. Fe'i cynhaliwyd ar yr 28ain o Fawrth 2018 ac roedd yn llwyddiant ysgubol gyda llawer o blant, teuluoedd ac oedolion yn dod yno. Roedd stondinau gwybodaeth, gweithgareddau, gweithdai cerdd a bandiau byw.

Rydym hefyd wedi parhau i weithio gyda'r gymuned, sefydliadau'r trydydd sector a phartneriaid eraill i gryfhau gweithio mewn partneriaeth. Rydym hefyd yn parhau i weithio o fewn y gymuned trwy'n Timau Amlddisgyblaethol a Chydlynwyr Asedau Lleol.

Mae gennym Fforwm Gofal Maeth Ynys Môn sydd â'r nod o wella a datblygu'r gwasanaeth maethu ar Ynys Môn trwy gydweithio fel tîm, er mwyn gwella ansawdd bywyd Plant sy'n Derbyn Gofal ar Ynys Môn. Mae gennym hefyd arolwg blynyddol yn gofyn i ofalwyr maeth am eu barn ar bopeth o'r gefnogaeth a gânt i'r hyfforddiant y maent wedi'i gael. Rydym hefyd wedi datblygu cynllun mentora newydd gyda'n gofalwyr maeth fel rhan o brosiect peilot gyda'r rhwydwaith maethu. Fel rhan o hwn,

cynhaliwyd sesiynau ymgynghori gyda gofalwyr maeth a chafodd yr adborth ei gynnwys mewn polisiau a chanllawiau.

Mae'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol sy'n cynnwys Ynys Môn wedi cyhoeddi cynllun pum mlynedd newydd ar gyfer sut y bydd gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol yn gweithio gyda'i gilydd i ddiwallu anghenion gofal a chymorth pobl yng Ngogledd Cymru. Mae'r cynllun yn nodi'r blaenoriaethau ar gyfer integreiddio gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol ar draws Gogledd Cymru i bawb. Fe'i hysgrifennwyd mewn ymateb i'r asesiad poblogaeth a amlygodd gynnydd yn yr angen am ofal a chymorth. Mae pobl ledled Gogledd Cymru wedi cymryd rhan i gael dweud eu dweud am hanfod gwasanaethau yn y dyfodol. Mae'r cynllun ar gael yn: <https://www.northwalescollaborative.wales/north-wales-population-assessment/regional-plan/>

Mae Gwasanaethau Oedolion Ynys Môn hefyd yn drafftio'u cynllun comisiynu ar gyfer y dyfodol a chaiff ei gyhoeddi ddiwedd blwyddyn ariannol 2018/19.

Rydym hefyd yn dysgu o gwynion a wneir ac mae nifer y cwynion ynghylch y Gwasanaethau Plant wedi gostwng yn ystod ail ran y flwyddyn. Mae'r Gwasanaethau Plant ac Oedolion yn gwneud yn dda wrth gwrdd ag achwynwyr i drafod cwynion ond mae angen i ni sicrhau ein bod yn ysgrifennu at bob achwynydd o fewn pum diwrnod i gyfarfodydd. O ran sylwadau cadarnhaol, cofnodwyd cyfanswm o 232 o sylwadau cadarnhaol yn ystod y flwyddyn (96 am y Gwasanaethau Plant a 136 am y Gwasanaethau Oedolion) - cynnydd o 202 ar gyfanswm y flwyddyn flaenorol.

Safon Ansawdd 1

Gweithio gyda phobl i ddiffinio a chyd-gynhyrchu deilliannau lles personol y mae pobl am eu cyflawni

Oedolion

Ein **Pwynt Mynediad Sengl** neu **SPOA** yw'r man cyswllt cyntaf ac mae'n rhoi cyfle i unigolion gael gwybodaeth, cyngor a chymorth clir a dealladwy, a lle bo angen, mae'n ystyried a oes angen asesiad pellach ar yr unigolyn. Mae'n cefnogi oedolion 18 oed a throsodd, gan gynnwys gofalwyr.

Byddwn yn adolygu effeithiolrwydd ein gwasanaeth SPOA i sicrhau ei fod yn cydymffurfio â Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014.

Yn ystod y flwyddyn, bu i ni adolygu ein **trefniadau eirioli** a sefydlu contract newydd, mewn partneriaeth â Chyngor Gwynedd. Mae Cymdeithas Cyngor ac Eiriolaeth Gogledd Cymru bellach yn darparu eiriolaeth dan gyfarwyddyd ar draws yr holl grwpiau defnyddwyr sy'n oedolion, cefnogaeth hunaneiriolaeth ac ymgysylltu â phrosiectau penodol. Mae hyn yn ein rhoi mewn sefyllfa well i gwrdd â gofynion y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant ac i hyrwyddo arfer gorau.

Mae **Cyswllt Cymunedol Môn**, y Trydydd Sector a'r pwynt mynediad cymunedol sydd dan ofal Medrwn Môn yn parhau i ddarparu Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth ynghylch gweithgareddau, grwpiau a dosbarthiadau cymunedol. Mae'r Cyngor a Medrwn Môn yn parhau i weithio mewn partneriaeth â gwahanol adrannau'r Cyngor a sefydliadau lleol i roi gwybodaeth leol am y ddarpariaeth i gefnogi lles pobl ar wefan **Dewis Cymru**.

Plant a Theuluoedd

Canolfan Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth y Gwasanaeth Plant a Theuluoedd yw **Teulu Môn** sydd wedi'i sefydlu mewn ymateb i'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant ac mae'n cynnwys dyletswyddau'r Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd dan Ddeddf Gofal Plant 2006. Rydym yn frwd dros sicrhau bod pob plentyn, teulu a phob gweithiwr proffesiynol yn ei chael yn hawdd cael gwybodaeth, cyngor a chefnogaeth gyfoes. Yn ddiweddar,

rydym hefyd wedi gwneud trefniadau gyda Dewis Cymru fydd yn ei gwneud yn bosib i deuluoedd Ynys Môn gael gwybodaeth trwy eu gwefan.

Mae'r swyddogion ymgysylltu wedi cymryd rhan mewn nifer o ddigwyddiadau Môn i hyrwyddo'r gwasanaeth. Ymhlith y digwyddiadau hyn mae diwrnodau o hwyl i'r teulu, gwyliau, yr Eisteddfod Genedlaethol, Sioe Môn a gŵyl unigryw sy'n hyrwyddo cynnwys plant ag anableddau.

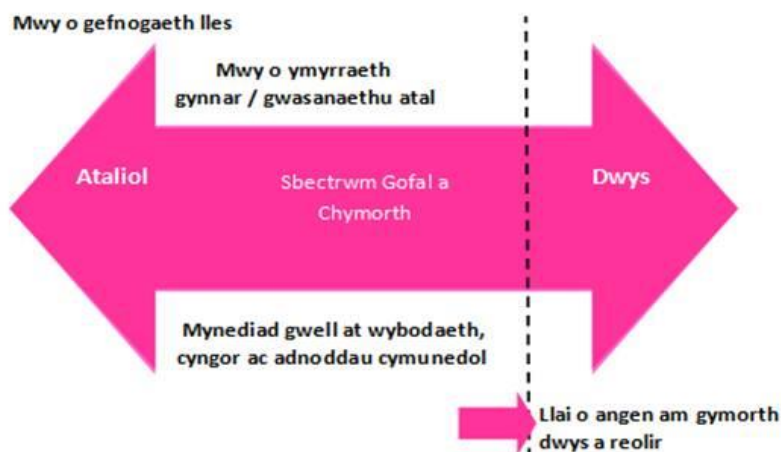
Mae swyddogion ymgysylltu yn Nheulu Môn yn cael y sgwrs 'Beth sy'n Bwysig' gydag unigolion i ystyried sut gellir eu cefnogi i ddefnyddio'u cryfderau a'u hadnoddau eu hunain i gael lles a chanlyniadau personol. Mae lles yn troi o amgylch rhywun sy'n

hapus, yn iach ac yn gyfforddus â'u bywyd ac â'r hyn y maen nhw'n ei wneud. Rydym wedi buddsoddi mewn hyfforddiant i'r swyddogion ymgysylltu ar Gyfweld Ysgogol a Therapi Byr yn Canolbwyntio ar Atebion er mwyn ychwanegu at y set sgiliau sydd gennym ar hyn o bryd a'i wella. Nododd cynrychiolydd o Ofal Cymdeithasol Cymru a dreuliodd y diwrnod gyda Theulu Môn fod y staff yn hapus iawn ac wedi ymrwymo i'w gwaith ac yn cyflwyno gwasanaeth drws ffrynt ardderchog i bobl oedd yn galw o ran eu sgiliau gwasanaeth cwsmeriaid.

Wrth asesu anghenion cymwys, gan ddechrau gyda'r sgwrs 'Beth sy'n Bwysig', mae gweithwyr nawr yn canolbwyntio ar gryfderau pobl a chefnogaeth gymunedol sydd ar gael a gweithio gydag unigolion (gan gynnwys gofalwyr) ar y ffordd orau o ddefnyddio'r hyn sydd ar gael iddynt i ddiwallu eu hanghenion. Mae'n hanfodol ystyried y deinamig teuluol yn y broses hon. Wedi gwneud hyn, a'r farn yw bod angen gofal ffurfiol i gynorthwyo unigolyn neu deulu, datblygiri cynllun gofal a chymorth.

Yr hyn yw ymyrraeth gynnar yw helpu i atal pobl ifanc a theuluoedd â phlant o bob oed rhag datblygu problemau sy'n anodd eu goresgyn. Drwy roi i deuluoedd y sgiliau a'r gefnogaeth sydd eu hangen arnynt yn gynnar, rydym yn fwy tebygol o'u hatal rhag mynd i anawsterau yn nes ymlaen, ac yn fwy tebygol o helpu teuluoedd i feithrin cylchoedd rhyng-genhedlaeth o riantu, perthnasoedd ac ymddygiad cadarnhaol. Drwy adeiladu ar gryfderau rhieni, gallwn eu helpu i greu amgylchedd cefnogol a chyfoethog i'w plant gyflawni eu potensial ac i adlewyrchu eu hymddygiad cadarnhaol.

Beth mae'r Ddeddf yn ceisio'i gyflawni: Atal

Ein nod yw galluogi teuluoedd bregus i allu rheoli eu problemau'n well a rhoi amgylchedd addas, diogel i'w plant. Byddai hyn yn golygu:

- **ADEILADU** gwydnwch ymhlith plant, pobl ifanc, rhieni, gofalwyr a'r gymuned.
- **ATAL** angen rhag gwaethygu trwy nodi materion yn gynnar ac ymyrryd yn effeithiol.
- **DIOGELU** rhag niwed sylweddol trwy gynnig ymyrraeth ddwys ac effeithiol.

Mae model Teulu Môn yn gweithio'n dda os yw teuluoedd yn cael eu cymell i fynd am ddarpariaeth a chefnogaeth ac os yw'r ddarpariaeth ar gael ac mae modd cael ati. Fodd bynnag, yn aml nid yw teuluoedd sy'n cael eu cyfeirio'n uwch yn sylweddoli bod ganddynt broblemau neu mae o fudd iddynt beidio â bod yn agored am eu hamgylchiadau.

Mae ein tystiolaeth hefyd yn awgrymu y gallwn ddarogan pwy yw'r teuluoedd mwyaf bregus ac y gwyddom amdanynt eisoes yn rhywle yn y system.

Felly, yr amcanion ar gyfer ein Gwasanaeth Teulu Môn yw: -

- Sefydlu cronfa ddata gynhwysfawr o adnoddau a gwasanaethau mewn fformat sy'n hygyrch ac ar gael i blant a theuluoedd.
- Bod y ddarpariaeth hyb Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth yn cael adnoddau priodol.
- Sefydlu cysylltiad â gwasanaethau gwybodaeth a chyngor eraill ac o bosib intigreiddio â nhw.
- Creu cysylltiadau a pherthynas â rhanddeiliaid allweddol i sicrhau eu bod yn deall eu rôl yn y broses ac yn meddu ar y sgiliau sydd eu hangen.
- Sefydlu systemau, sgiliau a phrosesau i gasglu cynnwys angenrheidiol y sgwrs 'Beth sy'n Bwysig' naill ai'n uniongyrchol neu drwy'r asiantaethau cyfeirio.
- Sefydlu systemau gwybodaeth er mwyn casglu gwybodaeth ehangach a chanfod maint a natur y risg a'r bregusrwydd.

Rydym yn cynnig ymyrraeth weithgar mewn amgylchiadau lle mae risg sylweddol o broblemau'n gwaethygu gyda'r bwriad o liniaru'r angen hwnnw. Yn y cyd-destun hwn, yr hyn yr ydym yn bryderus yn ei gylch yw'r: -

- Perygl niwed arwyddocaol / cael ei roi ar y gofrestr amddiffyn plant
- Yr angen i fynd i'r broses Amlinelliad Cyfraith Gyhoeddus (PLO)
- Yr angen i fynd i Achosion Gofal
- Yr angen i blant aros yn y system plant sy'n derbyn gofal.

Lle bo'n bosib ac yn briodol, mae ein model o ymyrraeth yn ceisio ymdrin â materion ar lefel y gwasanaethau cyn statudol. Yn y cyd-destun hwnnw, bydd y Gwasanaeth Ymyrraeth ac Atal Cynnar yn ymdrin â phob amgylchiad nad yw'n cynnwys ymchwiliad Adran 47 neu gael gwared â gofal, yn y modd hwnnw. Bydd hyn yn cael ei wneud gan staff a ddynodir yn y grwpiau Tîm o amgylch y Teulu, grwpiau ymarfer Gweithwyr Cymdeithasol a gwasanaeth camu ymlaen newydd. Y grwpiau ymarfer Gwaith Cymdeithasol fydd yn arwain y gwaith ymchwilio i mewn i niwed arwyddocaol (ymchwiliadau A47), asesiad gofal a chymorth cymhleth neu symud i ofal.

Mae **Profiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod** yn brofiadau a all gael effaith ar ddatblygiad plant a chael effaith ar eu hiechyd, eu hymddygiad a'u cyfleoedd pan fyddant yn oedolion. Rydym yn awyddus i wreiddio'n gwybodaeth o amgylch agenda Profiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod ac rydym wedi darparu hyfforddiant i bob aelod o staff i wella eu dealltwriaeth.

Gwasanaethau Arbenigol Plant

Mae cael y Gweithiwr Cymdeithasol Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth pwrpasol wedi bod yn ffordd effeithiol o reoli cyfeiriadau newydd sy'n dod i mewn i'r gwasanaeth. Gan nad oedd yn ymarferol i'r Gweithiwr Cymdeithasol Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth barhau i asesu'r cyfeiriadau newydd oedd yn benodol ar gyfer gwasanaethau lechyd, megis rheoli ymddygiad, datblygu sgiliau, ac anghenion iechyd cymhleth, mae tîm nyrsio anabledd dysgu cymunedol y plant wedi sefydlu clinigau 'sgrinio' fel ffordd o asesu cyfeiriadau newydd.

Blaenoriaethau 2018/19

- Byddwn yn parhau i weithio gyda phob sefydliad a phartner i gryfhau gwaith partneriaeth, a gwella'n cymunedau i'n holl ddinasyddion.
- Cwblhau gwaith gwerthuso ac ailfodelu'n SPOA i sicrhau ei fod yn integreiddio'n llwyr â Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr a Medrwn Môn.
- Defnyddio cyllid Teuluoedd yn Gyntaf i dreialu swydd hybrid newydd - Cydlynnydd Anabledd a Lles. Mae hyn yn dilyn gwaith datblygu Teulu Môn ac adolygu'r broses gyfeirio.
- Byddwn yn gwella arfer ar draws y Gwasanaethau Plant cyfan ac yn sicrhau cysondeb o ran asesiadau, ymweliadau statudol, cofnodi a rhoi cefnogaeth.
- Ymgorffori ffyrdd newydd o weithio, gan sicrhau bod pob cyfeiriad at y tîm integredig yn dod i'r Gwasanaeth Arbenigol Plant trwy Deulu Môn, a chwblhau sgwrs 'Beth sy'n Bwysig'. Yn ei dro, bydd yr Arweinydd Ymarfer yn penderfynu sut dylid symud ymlaen gyda'r cyfeiriadau, mynd naill ai i'r Tîm o amgylch y Teulu / Teulu Môn, Gwasanaethau Arbenigol Plant neu eu cyfeirio at wasanaethau cyffredinol neu wasanaethau anstatudol amgen.
- Bydd Teulu Môn yn parhau ac yn ychwanegu at y Strategaeth Ymgysylltu bresennol, gan greu cysylltiadau â chymunedau, teuluoedd ac unigolion ar Ynys Môn.
- Creu Awdurdod Lleol sy'n ymwybodol o Brofiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod ac i staff fod yn ymwybodol o drawma.

Mesur Safonau Ansawdd 1:

- 94.25% yn dweud iddynt gael eu trin ag urddas a pharch
- 91.92% o ddefnyddwyr y gwasanaeth yn ymateb yn gadarnhaol i'r cwestiwn "Yn gyffredinol, pa mor fodlon ydych chi / oeddech chi gyda'r gwasanaethau gofal a chymorth a gawsoch?"
- 92.60% o oedolion sy'n derbyn pecyn cymorth gan y gwasanaethau cymdeithasol yn dweud eu bod yn fodlon â'r gwasanaeth y maent yn ei dderbyn
- 92.60% o oedolion sy'n derbyn pecyn cymorth gan y gwasanaethau cymdeithasol yn dweud eu bod yn fodlon ynglŷn â'r modd yr oedd y gwasanaethau yr oeddynt yn ei dderbyn yn bodloni eu hanghenion

Safon Ansawdd 2

Gweithio gyda phobl a phartneriaid i ddiogelu a hybu iechyd corfforol a meddyliol a lles emosiynol pobl

Oedolion

Mae **Tîm Gofal Uwch Môn** yn parhau i gefnogi gwaith i atal pobl fregus, henoed â chyflyrau iechyd lluosog rhag gorfod mynd i'r ysbyty.

Mae'r Tîm hwn yn chwarae rhan mewn hyrwyddo annibyniaeth ac ailalluogi. Bellach mae Uwch-barmedig Ymarfer wedi ymuno â'r Tîm. Gyda'r rôl hon mae'r gwasanaeth wedi gallu derbyn gartref mwy o gleifion sy'n ddifrifol wael, a hynny'n uniongyrchol gan Ymddiriedolaeth Gwasanaeth Ambiwlans Cymru.

Gwasanaeth Tîm Gofal Uwch Môn Medi 2017 - Mawrth 2018:	
Nifer y cleifion a gyfeiriwyd	117
Ymweliadau wedi'u cwblhau	533
Nifer y bobl na fu raid iddynt fynd i'r ysbyty	91
Dyddiau gwely wedi'u harbed	409

Cynhaliwyd cyfarfod o'r Grŵp Unigrwydd ac Arwahanrwydd gyda'r holl randdeiliaid yn cyfrannu, gan gynnwys sefydliadau gwirfoddol ac Age Cymru Gwynedd a Môn. Nodwyd mai'r prif reswm dros unigrwydd ac arwahanrwydd oedd nad oedd yna gludiant cymunedol, yn enwedig mewn ardaloedd gwledig ac, yn sgil hyn, cynhelir uwchgynhadledd ar y mater penodol hwn i lunio dull cydgysylltiedig i roi sylw i'r mater hwn.

Fel rhan o waith parhaus datblygu Cymunedau sy'n Oed Gyfeillgar, mae Hybiau Cymunedol yn cael eu datblygu ar draws yr Ynys a bydd hyb wedi'i leoli yn y cyfleuster Gofal Ychwanegol yn Llandefni

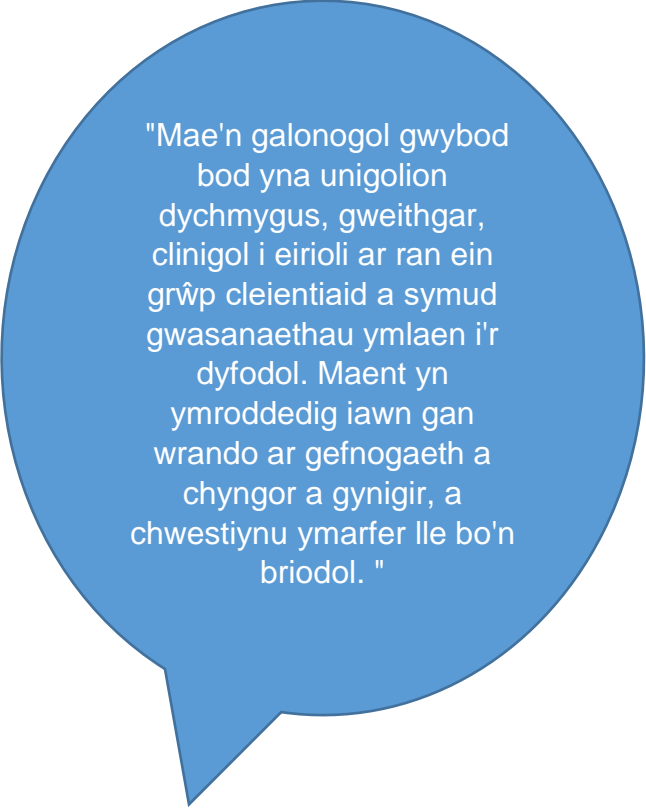
Mae gwasanaeth Tylluanod y Nos yn rhoi gofal a chymorth parhaus i bobl dros nos yn eu cartrefi eu hunain

Mae Gwasanaethau Oedolion bellach yn rhoi Gwasanaeth Saith Diwrnod llawn sy'n canolbwyntio ar ofal ataliol; gan osgoi anfon pobl i'r ysbyty heb fod raid neu oedi cyn eu rhyddhau

Rydym yn parhau i sefydlu Cynghreiriau Cymunedol trwy ein Model Creu Cymunedau. Mae Cynghrair Gymunedol Seiriol wedi'i hen sefydlu.

Rydym yn darparu ac yn comisiynu ystod o gyfleoedd gofal dydd a gwaith ar draws Ynys Môn i unigolion ag anableddau dysgu, gan gynnwys pobl ag anghenion cymhleth iawn. Mae'r gwasanaethau'n cynnig cyfleoedd gwahanol, gan gynnwys datblygu sgiliau byw'n annibynnol, sgiliau gwaith, sgiliau cymdeithasol, presenoldeb cymunedol, a rhoi seibiant i ofalwyr. Mae gan y rhan fwyaf o wasanaethau agwedd fasnachol sy'n cynnig gwasanaethau garddio, gwaith coed, celf a chrefft, gan ei gwneud yn bosib i unigolion brofi amgylchedd busnes go iawn.

"Mae'n galonogol gwybod bod yna unigolion dychmygus, gweithgar, clinigol i eirioli ar ran ein grŵp cleientiaid a symud gwasanaethau ymlaen i'r dyfodol. Maent yn ymroddedig iawn gan wrando ar gefnogaeth a chyngor a gynigir, a chwestiynu ymarfer lle bo'n briodol. "

Mae'r **Tîm Gwasanaethau Cymorth Cymunedol** yn rhan hanfodol o'n gwaith darparu cymorth iechyd meddwl yn y gymuned. Mae'r tîm yn cael arian grant gan **Gefnogi Pobl** ac mae'n rhoi cymorth sy'n gysylltiedig â thai i bobl mewn gofal sylfaenol ac eilaidd. Rhoddir cymorth i bobl ag anghenion cymedrol i gymhleth mewn amrywiaeth o leoliadau cymunedol gan gynnwys pobl sy'n byw yn eu cartrefi eu hunain ac mewn dau gynllun byw â chymorth lle mae unigolion yn cael eu cefnogi i ddatblygu'r sgiliau sy'n angenrheidiol ar gyfer byw'n annibynnol. Yn ystod y flwyddyn, mae'r tîm wedi gweithio'n agos gyda phartneriaid yn y sector tai i sicrhau llety addas i symud ymlaen o'r cynlluniau tai â chymorth. Mae'r tîm yn frwd o ran hyrwyddo adferiad a lles ac yn gweithio gydag ystod o ddarparwyr lleol yn y Trydydd Sector i leihau stigma, hyrwyddo cynnwys cymdeithasol a rhoi cymorth sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn.

Mae'r **Gwasanaeth Ailalluogi** ar gyfer oedolion 18 oed a throsodd i'w cael 'yn ôl ar eu traed' trwy adennill eu hannibyniaeth yn dilyn cyfnod o salwch, anabledd neu golli hunanhyder a'u grymuso i reoli eu hiechyd a'u lles. Rhan annatod o'r gwasanaeth hwn yw darparu offer a thechnoleg gynorthwyol sy'n cefnogi annibyniaeth. Darperir llawer o'r offer hwn trwy siop fenthyciadau a ddarperir ar y cyd gan y Bwrdd Iechyd, Gwasanaethau Cymdeithasol Conwy a Gwynedd.

Rydym yn parhau i fod â thri gwely gofal canolraddol penodol ym Mhlas Mona yn Llanfairpwll. Mae'r rhain yn parhau i gael eu defnyddio i hwyluso achosion o bobl yn gadael yr ysbyty lle mae angen cyfnod pellach o ailalluogi. Fe'u defnyddir hefyd fel gwelyau 'camu i fyny' i atal pobl y mae angen cyfnod asesu pellach arnynt rhag gorfod mynd i'r ysbyty. Y bwriad yw y bydd gwelyau gofal canolraddol ar gael yn ein cynlluniau Tai Gofal Ychwanegol ym Mhenucheldre a Hafan Cefni yn ystod y flwyddyn nesaf.

Tîm Amlddisgyblaethol - Rydym yn parhau i fod â thimau amlddisgyblaeth yn Ysbyty Penrhos Stanley yng Nghaergybi, Canolfan Iechyd Amlwch a Phlas Mona. Yn ogystal, rydym yn dal i gael adnoddau gofal canolraddol ar gyfer lleoliadau tymor byr mewn cartrefi gofal ar yr Ynys i reoli sefyllfaoedd argyfwng a hefyd i gyflymu gwaith rhyddhau pobl o'r ysbyty. Mae'r Timau Amlddisgyblaethol yn hanfodol i arfer da. Rydym wedi parhau i gryfhau gwaith amlbartneriaeth trwy Fodel Môn ac rydym yn gwella gwaith partneriaeth ymhellach gyda'n darparwyr gofal cartref.

Un elfen allweddol o'r Cynllun Gweithredu Heneiddio'n Dda yw '**Atal Codymau**'. Gyda phartneriaeth rhwng Adran Hamdden y Cyngor a'r Bwrdd Iechyd, mae'r Gwasanaeth yn parhau i gynnig ystod eang o ymyriadau i'r rhai dros 65 oed ar Ynys Môn i helpu i leihau'r perygl o gael codwm a bod ofn cael codwm.

Plant a Theuluoedd

Gofalwyr ifanc - Mae darparu gwasanaethau i ofalwyr ifanc yn hanfodol i gynorthwyo a chefnogi plant a phobl ifanc i gael profiadau cadarnhaol yn ystod eu plentyndod. Rydym yn comisiynu Gweithredu dros Blant i gyflawni'r gwaith hwn ac asesu gofalwyr ifanc a'u hanghenion ledled Ynys Môn.

Mae **Partneriaeth y Bont** yn parhau i roi gwasanaeth gan Weithiwr Cymdeithasol Gwasanaethau Arbenigol Plant a Chydlynnydd Pontio sy'n gweithio o Ganolfan Addysg Y Bont yn wythnosol. Mae hyn wedi creu perthynas waith agosach rhwng y ddau wasanaeth ac wedi datblygu ffordd o gynorthwyo unigolion a theuluoedd mewn ffordd fwy ymatebol a chydlynol pan gyfyd unrhyw faterion neu bryderon.

Blaenoriaethau 2018/19

- Cynnal adolygiad o wasanaethau dydd mewnol i oedolion ag anableddau dysgu, gan ganolbwyntio ar ddilyniant, dewis cleientiaid a chanlyniadau.
- Cryfhau a datblygu ymhellach ein Tîm Amlddisgyblaethol sy'n gweithio yn y tair ardal mewn partneriaeth â Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr, partneriaid y trydydd sector a darparwyr gofal cartref er mwyn darparu ymatebion amserol a sicrhau bod modd cael at ddarpariaeth integredig yn lleol.
- Gweithredu ein contract gofal cartref newydd ym mis Mehefin 2018 a sicrhau y caiff ei drosglwyddo'n llyfn a'i gyfleu'n dda i ddarparwyr llwyddiannus.
- Cefnogi'r gwaith o fwrw ymlaen â model cymunedol Cynghrair Seiriol.
- Hoffai Gwasanaethau Arbenigol Plant ddatblygu'r gwasanaeth i gynnig sesiwn 'galw heibio' rheolaidd i'r holl blant, pobl ifanc a theuluoedd / gofalwyr sy'n mynd i Ganolfan Addysg Y Bont. Gallai'r sesiynau hyn gynnwys cyngor / cymorth gan dîm nyrsio anabledd dysgu cymunedol plant, sesiynau Teulu Môn / Tîm o gwmpas y Teulu / Llwybr Niwroddatblygiadol gan ddibynnu ar anghenion y plentyn anabl, y person ifanc a'u teuluoedd / gofalwyr.
- Bod Gwasanaethau Plant yn recriwtio i'r swyddi a ganlyn:

- **Gweithiwr Lles Emosiynol** (bydd y gweithiwr hwn yn gweithio gyda phlant y credir eu bod yn cael anawsterau gyda chyflyrau cyffredinol o bryder).
- **Gweithiwr Teulu Trais yn y Cartref** - bydd y gweithiwr hwn yn rhoi cymorth i'r plant lle mae trais yn y cartref wedi'i adnabod ac yn gweithio gyda'r teulu cyfan gan gynnwys gyda'r rhieni.
- Bydd **Gweithiwr Cydberthynas Iach** yn gweithio'n agos gydag ysgolion, gwasanaethau plant a gwasanaethau iechyd cymunedol i adnabod arwyddion cynnar o ymddygiad rhywiol niweidiol ymhlith plant oedran cynradd ac uwchradd.
- **Gweithiwr Iechyd Meddwl Rhieni a Chamddefnyddio Sylweddau** - bydd y gweithiwr yn ymyrryd yn seiliedig ar dystiolaeth yng nghyswllt rhieni a theuluoedd a allai fod yn dioddef o iselder lefel isel neu anhwylder gorbryder cyffredinol.

Mesur Safonau Ansawdd 2:

- 573 o oedolion angen gofal preswyl arnynt ryw adeg yn ystod y flwyddyn o'i gymharu â 637 y llynedd.
- 366 o oedolion mewn gofal preswyl y 31^{ain} o Fawrth 2018 o'i gymharu â 396 yn 2017.

*"Roeddech i gyd mor garedig. Nid oedd dim yn ormod i chi – rydych yn staff gofalgar a thosturiol. Yn wir, rydych chi'n dîm gwych, mi alla i dystio i hynny. Mewn gwirionedd mae Brwynog yn gartref oddi cartref. Diolch yn fawr i chi i gyd. "- **Brwynog, Gwasanaethau Oedolion***

*"Yn syml, y lle gorau. Tîm Fantastig. Awyrgylch hyfryd, cyfeillgar, tawel. Wedi mwynhau bob eiliad ym Mhlas Crigyll. Alla i ddim diolch ddigon i chi. "- **Plas Crigyll***

Safon Ansawdd 3

Gwarchod a diogelu pobl rhag camdriniaeth, esgeulustod neu niwed

Trefniadau Diogelu Corfforaethol

Mae "Diogelu" yn gyfrifoldeb ar bawb yn y Cyngor. Er mai Gwasanaethau Cymdeithasol yw'r Gwasanaeth arweiniol ar gyfer ymdrin ag ymholiadau ynghylch honiadau / pryderon y gallai plant ac oedolion fod yn cael niwed sylweddol, mae cyfrifoldeb ar bawb i ddiogelu lles plant, pobl ifanc ac oedolion a allai fod mewn perygl, beth bynnag yw rôl yr unigolyn. Trwy waith ei Fwrdd Diogelu Corfforaethol, mae'r Awdurdod Lleol wedi sefydlu nifer o bolisiau allweddol i gynnal ei drefniadau Diogelu Corfforaethol, ac mae wedi gwneud cynnydd sylweddol wrth gwblhau'r camau i'w cymryd yn y Cynllun Gweithredu Diogelu Corfforaethol.

Cyflawniadau allweddol

- Adolygu'r Polisi Diogelu: i sicrhau ei fod yn gyfredol, a bod Dyletswyddau Caethwasiaeth Fodern a Dyletswyddau Atal yn cael eu gwreiddio yn y trefniadau corfforaethol.
- Darparu hyfforddiant i staff yn unol â'u rôl a'u cyfrifoldebau. Mae dros 1600 o staff wedi bodloni'r gofynion i gwblhau'r hyfforddiant Gofyn a Gweithredu Lefel 1 fel rhan o'n cyfrifoldebau yn y Ddeddf Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol.
- Cymeradwywyd y Polisi Trwyddedu Tacsis diwygiedig, sy'n cynnwys hyfforddiant gorfodol (hyfforddiant ar Blant y Manteisir arnynt yn Rhywiol) i yrwyr tacsis, a gyflwynwyd gan yr Awdurdod Lleol ochr yn ochr â hyfforddiant i'r heddlu yn ystod 2017/18.
- Parhau i sicrhau bod goblygiadau diogelu datblygiadau mawr yn cael eu hadnabod, a datblygu gwaith lliniaru.

Cyd-destun Rhanbarthol ac Amlasiantaethol

Mae'r Cyngor yn chwarae rhan lawn yng ngwaith a blaenoriaethau Byrddau Diogelu Rhanbarthol Gogledd Cymru ar gyfer plant ac oedolion: yn rhanbarthol a lleol. Mae hyn wedi cynnwys cefnogaeth ariannol ac amser swyddogion. Ni chynhaliwyd Adolygiadau Ymarfer Plant nac Oedolion mewn perthynas â'n gwaith yn ystod 2017/18. Datblygwyd ein trefniadau sicrhau ansawdd amlasiantaethol yn ystod y flwyddyn.

Rydym wedi parhau i chwarae rhan yn y trefniadau Amlasiantaethol ar gyfer diogelu'r cyhoedd (MAPPA) a Chynhadledd Asesiad Risg Amlasiantaethol (MARAC). Mae Trefniadau Amlasiantaethol ar gyfer Diogelu'r Cyhoedd yn parhau i fonitro a rheoli risg yn amlasiantaethol o ran unigolion sy'n cael eu hasesu fel risg uchel i'r cyhoedd.

Gwasanaethau Oedolion

Mae'r Gwasanaeth wedi parhau i weithredu'r gofynion diogelu diwygiedig dan Ran 7 Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant, gan symud i ffwrdd o iaith y broses POVA i ddangos tystiolaeth y cydymffurfir â'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant. Rydym wedi gweithio gyda Bwrdd Diogelu Gogledd Cymru i werthuso'n harfer diogelu'n annibynnol. Er ei bod yn ddyddiau cynnar ar hyn o bryd, rydym yn parhau i fod wedi ymrwymo i ddysgu gan y bobl sy'n derbyn ein gwasanaethau.

Fel gyda Gwasanaethau Plant, mae gwerthuso ymarfer yn dangos bod enghreifftiau o arfer da, o ran diogelu oedolion a allai fod mewn perygl. Fodd bynnag, mae'r Gwasanaeth yn cydnabod bod angen gwella cadernid y broses ddiogelu a gwneud y defnydd gorau o gyfnod ymholiadau'r broses Oedolion mewn Perygl. Mae nifer o faterion i'w datblygu'n amlasiantaethol, gan gynnwys dwyn yr asiantaethau sy'n bartneriaid i mewn i'r Broses Oedolion mewn Perygl ac ansawdd yr Adroddiadau Diogelu a wneir gan asiantaethau sy'n bartneriaid.

Yn y Panel VARM (Panel Oedolion Bregus a Rheoli Risg) rydym yn gweithio gyda'n cydweithwyr o Heddlu Gogledd Cymru i gydlynu'n gwaith wrth gefnogi unigolion ar draws gwasanaethau cyhoeddus sy'n arddangos anghenion cymhleth. Dengys y gwaith gwerthuso y bu gwella mewn ymgysylltiad â gwasanaethau cefnogi, trwy weithredu'n amlasiantaethol, gyda llai o alwadau ar yr Heddlu ac Ambiwlans Cymru. Roedd lleihad yn natur fregus oedolion a'r risgiau iddynt o ganlyniad uniongyrchol i'w cyfeirio at VARM. Dangosodd adborth gan weithwyr proffesiynol a aeth i VARM fod y panel yn effeithiol wrth sicrhau gweithredu'n amlasiantaethol wrth weithio gydag unigolion bregus.

Gwasanaethau Plant

Elfen allweddol o Gynllun Gwella'r Gwasanaethau Plant yw gwella'r arfer o fewn y gwasanaeth ar gyfer diogelu plant bregus. Mae'r Gwasanaeth wedi gweithio'n galed i newid a gwella yn ystod y flwyddyn. Yn ystod y flwyddyn, rhoddwyd hyfforddiant / mentora i ymarferwyr i wreiddio Model Risg Gwynedd / Thornton yn well yn y broses asesu ac ar wahanol bwyntiau i gefnogi dadansoddiad cadarn a hyderus o angen / risg, gan ystyried y dystiolaeth gyfan ym mhob achos.

Er bod enghreifftiau o arfer da, ar y cyfan, mae arfer yn parhau i fod yn anghyson ar draws y gwasanaeth. Mae'r Gwasanaeth yn cydnabod lle mae angen gwelliannau pellach ac yn gweithio'n galed i gyflawni'r rhain.

Rydym wedi canolbwyntio ar ddeall y rhesymau pam fod plant yn dod dan Gynllun Amddiffyn Plant. Adolygwyd yr holl achosion lle mae enw'r plentyn ar y Gofrestr Amddiffyn Plant er mwyn sicrhau bod camau amserol a chyflym yn cael eu cymryd i fynd i'r afael â phryderon diogelu. Yn ystod y cyfnod hwn gwelwyd gostyngiad sylweddol yn niferoedd y plant ar y gofrestr. Rydym yn deall y rhesymau y tu ôl i

hyn, a gallwn ddangos bod rhywfaint o waith effeithiol yn digwydd i gyfeirio achosion yn uwch i dir mwy statudol / neu achosion lle mae'r gwaith a gwblhawyd wedi gweld y teulu'n gwneud newidiadau.

Sicrhau Ansawdd a Diogelu Gwasanaethau Cymdeithasol

Cryfhawyd yr Uned Diogelu a Sicrhau Ansawdd gydag adnoddau ychwanegol a chan ganolbwyntio ar fwy o bethau.

- Mae'r uned wedi ymateb yn bositif i'r heriau o fewn y Cynllun Gwella Gwasanaeth (Gwasanaethau Plant)
- Datblygu a gweithredu Fframwaith Gwella Ansawdd y Gwasanaethau Plant
- Mewn cydweithrediad ag ymarferwyr, gosod safonau ar gyfer meysydd ymarfer, safonau y caiff yr arfer ei arfarnu arnynt.
- Sicrhau bod proses archwilio ffeiliau achos cynlluniedig a systematig, archwiliadau / astudiaethau thematig, adolygiadau rheoli ac Archwiliadau Amlasiantaethol yn gwreiddio yn y gwasanaethau, gyda'r canfyddiadau yn cefnogi gwelliannau'n ymarferol.
- Darparu a hwyluso cyfleoedd dysgu'n seiliedig ar ganfyddiadau'r gwerthusiadau.
- Gwaith sylweddol i wella'r trefniadau ar gyfer cyfarfodydd Rhan 4. Mae mwy o eglurder ar y trothwyon ar gyfer cynnal cyfarfod Rhan 4, gwell sylw i amseroldeb a phenderfyniadau clir.
- Adolygu trefniadau ar gyfer sicrhau bod ceisiadau Trefniadau Diogelu Rhag Colli Rhyddid (DoLS) yn cael eu hateb yn effeithiol a chynyddu capasiti Lles Gorau. Yn sgil hyn, cafwyd buddsoddiad o £ 172k yn 2018/19 i gefnogi Gwasanaethau Oedolion i fynd i'r afael â hyn.

Blaenoriaethau ar gyfer 2018/19

- Gwella Prosesau Amddiffyn Plant - canolbwyntio ar well gwaith paratoi, cynllunio, gan ddangos bod y trothwyon hynny ar gyfer niwed sylweddol a chofrestru wedi'u bodloni, adrodd ar newid a'i fesur a sicrhau diogelwch / canlyniadau.
- Gwella Prosesau Adolygu Statudol - canolbwyntio ar well gwaith paratoi, craffu ar waith gofal a chefnogaeth i blant yn fwy cadarn, a rhoi'r plentyn wrth wraidd y broses adolygu.
- Buddsoddi er mwyn cynyddu capasiti'r Asesydd Lles Gorau fel bod y rhestr aros DOLS yn cael ei leihau, ac y cynhelir adolygiadau o adael DOLS yn amserol.
- Gwella cadernid y broses diogelu oedolion, sy'n cyd-fynd â chanllawiau Ymdrin ag Achosion Unigol o Oedolion mewn Perygl (sydd ar ffurf drafft ar hyn o bryd), pan gaiff ei gyhoeddi gan Lywodraeth Cymru. Byddir yn canolbwyntio ar wneud y mwyaf o gyfnod ymholiadau'r Broses Oedolion mewn Perygl; canolbwyntio ar

amseroldeb ymatebion a dwyn asiantaethau eraill i mewn i'r Broses Oedolion mewn Perygl yn well; cofnodi achosion yn well a gwell annibyniaeth i'r broses amddiffyn plant.

Mesur Safonau Ansawdd 3:

- 90.48% o ddefnyddwyr gwasanaethau oedolion yn ymateb yn gadarnhaol i'r cwestiwn, "Ydyw cefnogaeth a sefydlwyd gan y Gwasanaethau Cymdeithasol wedi'ch helpu i deimlo'n ddiogel yn eich cartref?"
- 96% o gynlluniau gofal a chymorth (neu gynlluniau cymorth ar gyfer gofalwyr ifanc) wedi'u hadolygu yn ystod y flwyddyn, o fewn amser y cytunwyd ag o, a hynny o gymharu â 88% y flwyddyn flaenorol.

Safon Ansawdd 4

Annog a chefnogi pobl i ddysgu, datblygu a chymryd rhan mewn cymdeithas

Oedolion

Datblygwyd Cynllun Gweithredu a Strategaeth Dementia Ddrafft yn lleol fydd yn cyd-fynd â Chynllun Gweithredu Dementia Llywodraeth Cymru ar gyfer Cymru 2018-2022. Mae'r Strategaeth Dementia ddrafft yn cyd-fynd â themâu'r Strategaeth Pobl Hŷn, sef:

- Unigolion annibynnol / cymunedau cryf
- Eich helpu chi i fyw gartref
- Pan nad yw byw gartref yn opsiwn bellach.

Yn gynwysedig yn y Strategaeth mae gwella gwybodaeth gyfredol, mwy o hyfforddiant ar gyfer rheolwyr cartrefi gofal a datblygu mwy ar y gwasanaeth Dementia RED (Parch, Empathi ac Urddas) ar draws yr Ynys. Mae trafodaethau hefyd wedi dechrau ar gryfhau'r Tîm Aml-ddisgyblaethol sy'n gweithio ym maes Dementia gyda Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr.

Mae yna dri Chaffi Dementia yn parhau ar yr Ynys; mae'r rhain yn rhoi lle i bobl fynd os ydynt yn gofalu am berson â Dementia, os ydynt yn poeni am gof rhywun, neu i gwrdd â phobl eraill y mae Dementia'n cael effaith arnynt.

Mae'r **gwasanaeth ymateb mewn argyfwng** ym Mhlas Crigyll ar fin dechrau, a bydd yn rhoi gwasanaeth cymorth y tu allan i oriau i Ofalwyr pobl sydd â Dementia y mae angen cefnogaeth frys arnynt yn ystod y nos.

Mae'r **Prosiect Ochr yn ochr** hefyd wedi bod yn cael ei gynnal, ac mae'r Rhaglen Gwybodaeth a Chymorth i Ofalwyr a Sesiynau Galw i Mewn Cefnogaeth gyda Dementia wedi cael eu cynnal ar draws yr Ynys, sy'n rhoi cyfle i bobl y mae Dementia'n cael effaith arnynt siarad â Gweithiwr Cefnogi Dementia.

Mae'r Awdurdod Lleol yn ymwybodol o arian ychwanegol a neilltuir ar gyfer Dementia yn y flwyddyn i ddod ac mae'n dechrau cynllunio sut i wneud y defnydd gorau o'r adnodd hwn.

Bellach mae tair **Cynghrair Dementia** wedi'u sefydlu **ar Ynys Môn**. Mae Cynghrair Dementia Biwmares wedi parhau i ddatblygu ac mae cynghreiriau newydd wedi'u sefydlu yng Nghaergybi a Llangefni. Mae gan bob un ohonynt gynllun gweithredu tri phwynt i weithredu Cymunedau Dementia Gyfeillgar yn yr ardaloedd hynny. Caiff y rhain eu cydlynu gan y Cydlynwyr Asedau Lleol. Maent yn cydweithio i ennill cydnabyddiaeth swyddogol gan Gymdeithas Alzheimer a'r gobaith yw y bydd Seiriol yn **Gymuned Dementia Gyfeillgar**. Eu nod yw hyrwyddo a chodi ymwybyddiaeth o newidiadau syml a all wneud byd o wahaniaeth i rywun sy'n byw â Dementia, eu teuluoedd a'u gofalwyr, fel bod modd eu cefnogi, eu deall a'u cynnwys.

Mae **Hybiau Cymunedol** yn cynnig ystod o wasanaethau fel y pwynt cyswllt cyntaf a mynediad at gymorth e.e. sesiynau trin traed, dosbarthiadau codymau,

Mae'r **Cynllun 'Homeshare'** yn galluogi unigolion i gael cefnogaeth yng nghartref gofalwr proffesiynol er mwyn ychwanegu at sgiliau bywyd presennol a sefydlu cysylltiadau gwell yn y gymuned. Mae hyn hefyd yn rhoi seibiant i'r unigolion sy'n gofalu am berson â Dementia.

grwpiau cerdded a sesiynau Cyngor ar Bopeth ar fudd-daliadau a hawliau. Maent yn ganolbwynt i feithrin mwy o weithgarwch cymunedol, lleol a dod â thrigolion at ei gilydd i wella ansawdd bywyd yn eu hardaloedd a chyfrannu at leihau unigrwydd ac arwahanrwydd. Ceir Hybiau Cymunedol yng Nghaergybi, Amlwch, Llangefni, Llanfaelog, Llangoed, Llanddona, Biwmares, Bryngwran a Llanfairpwll. Mae rhagor o ddatblygiadau'n cael eu cynllunio i'r dyfodol ar gyfer Niwbwrch. Rydym hefyd yn arbrofi gyda gwaith darparu gofal personol mewn hybiau cymunedol mewn partneriaeth â Menter Môn, sefydliad Trydydd Sector lleol.

Mae **Cydlyniad Asedau Lleol** yn parhau i gael ei ddatblygu. Mae rôl y Cydlynnydd Asedau Lleol wedi'i sefydlu'n dda yn Ward Seiriol. Mae gwasanaethau Seiriol a sefydlwyd trwy'r rhaglen Cydlyniad Asedau Lleol yn cynnwys Siediau Dynion, cyfleoedd dyddiau dementia yn yr hybiau cymunedol a Chynghrair Dementia (cylch gwaith i ddatblygu cynllun gweithredu i sefydlu Seiriol fel Cymuned Dementia Gyfeillgar). Ariennir y Cydlynwyr Ardal Leol yng Nghaergybi a Llangefni drwy'r Gronfa Gofal Integredig.

Mae'r **Rhaglen Heneiddio'n Dda yng Nghymru** ar gyfer unigolion 50 oed a throsodd a'i nod yw datblygu Strategaeth Ataliol yr Awdurdod Lleol trwy sefydlu tair canolfan Heneiddio'n Dda sy'n gweithio ar yr egwyddor o gynhwysiant trwy gyfeirio a gwella mynediad at gymorth prif ffrwd a chyffredinol. Mae'r canolfannau hyn yn parhau i weithredu yn Amlwch, Llangefni a Brynsiencyn.

Cynlluniau Cyflogadwyedd - Mae Ynys Môn yn darparu cymorth i bobl ifanc ac oedolion y mae angen cymorth arnynt i gael gwaith, gan weithio gydag awdurdodau lleol cyfagos i gael mynediad at grantiau Cronfa Gymdeithasol Ewrop i gefnogi'r gwaith hwn:

- Mae'r prosiect **TRAC** yn cefnogi dysgwyr 11-16 oed sydd mewn perygl o fod yn NEET (dim mewn Addysg, Cyflogaeth na Hyfforddiant).
- Nod **AdTRAC** yw lleihau nifer y bobl ifanc 16-24 oed nad ydynt mewn cyflogaeth, addysg na hyfforddiant ac sy'n dod ar draws rhwystrau rhag symud ymlaen i lwybrau cadarnhaol.
- Datblygwyd gweithrediad **OPUS** yng Ngogledd Cymru i ymgysylltu â'r bobl economaidd anweithgar a'r rhai sydd wedi bod yn ddi-waith am gyfnod hir, y rhai y'u hystyrir y pellaf o'r farchnad lafur ac sydd â rhwystrau lluosog rhag cael cyflogaeth a dod â nhw'n nes at y farchnad lafur. Mae OPUS yn rhoi cefnogaeth ac ymyrraeth fydd yn rhoi'r sgiliau priodol i'r cyfranogwyr gael cyflogaeth gynaliadwy.

Partneriaeth rhwng chwech awdurdod lleol Gogledd Cymru, Grŵp Llandrillo Menai, Coleg Cambria a Gyrfa Cymru yw prosiect TRAC. Mae'n cefnogi disgyblion bregus rhwng 11 a 16 oed i barhau a llwyddo mewn addysg, hyfforddiant neu waith. Hyd yma, mae 329 o bobl ifanc wedi cael eu cyfeirio at y prosiect ar Ynys Môn, mae 13 o gwmnïau'n darparu cyrsiau cwricwlwm uwch ac mae 26 o bobl ifanc wedi llwyddo i sicrhau lleoliadau gwaith rheolaidd. Yn 2017 symudodd 97% o bobl ifanc Blwyddyn 11 ymlaen yn llwyddiannus i Addysg Bellach. Dywed yr holl bobl ifanc y bu gwelliant yn un o'r chwe maes datblygu craidd. Caiff cynlluniau cefnogi pwrpasol eu llunio rhwng y dysgwyr, y tîm TRAC, yr ysgol a, lle bo'n berthnasol, Adran y Gwasanaethau Cymdeithasol, y Gwasanaeth Cyfiawnder Ieuencid a CAMHS a'u cydlynu gan Weithwyr Ieuencid a Gweithwyr Therapiwtig. Targedir cymorth penodol at blant mewn gofal ac mae enghreifftiau rhagorol o becynnau gofal wedi'u haddasu ar gyfer y bobl ifanc hyn.

Trwy **Gronfa Gofal Canolraddol** Llywodraeth Cymru, rydym yn cefnogi pobl ifanc ac oedolion ag anableddau dysgu i fod mor annibynnol â phosib. Cyflawnir hyn trwy gefnogi pobl i nodi a chyflawni eu hanghenion lles eu hunain a mesur llwyddiant ymyrraeth gan Wasanaethau Plant trwodd i wasanaethau Oedolion:

- **Atal ac ymyrraeth gynnar** - Mae Cynlluniau Cymorth Gweithgar yn fodd i bobl ifanc gefnogi gwaith datblygu sgiliau a chynlluniau cymorth y bydd modd eu cludo trwy'r Cyfnod Pontio i Wasanaethau Oedolion.
- **Llais a rheolaeth** - rydym yn cefnogi unigolion i ddatblygu Cynlluniau sy'n Canolbwyntio ar yr unigolyn a phenderfynu ar ganlyniadau a ddymunir a throï'r rhain yn gynlluniau dilyniant.
- **Cyd-gynhyrchu** - rydym yn cyd-gynhyrchu cynllun cymorth cludadwy i wella'r ddarpariaeth gwasanaeth dydd presennol i hyrwyddo annibyniaeth, dewis a rheolaeth trwy ddatblygu cynlluniau dilyniant.

Hyrwyddo Annibyniaeth

Mae **Gwasanaeth Taliadau Uniongyrchol** Ynys Môn wedi'i drawsnewid dros y deunaw mis diwethaf – bu i ni ganolbwyntio ar newid y meysydd yr ystyriai pobl oedd yn derbyn Taliadau Uniongyrchol eu bod yn broblem iddynt. Mae nifer y bobl sy'n defnyddio Taliadau Uniongyrchol wedi bron â dyblu, o 59 ym mis Medi 2016 i 112 ym mis Mawrth 2018. Ein bwriad yw parhau i gadw mewn cysylltiad â holl ddefnyddwyr Taliadau Uniongyrchol cyfredol yn ystod 2018/19 er mwyn canolbwyntio ar wneud rhagor o welliannau lle credir eu bod yn angenrheidiol. Isod mae dolenni i'r storïau sut mae Taliadau Uniongyrchol wedi newid bywydau dau deulu ar yr ynys.

Stori Dylan - yn Gymraeg gydag isdeitlau Saesneg:

<http://www.anglesey.gov.uk/health-and-care/adult-services/care-in-the-home/direct-payments/see-dylans-story-on-video/>

Stori William- yn Saesneg gydag isdeitlau Cymraeg:

<http://www.anglesey.gov.uk/health-and-care/adult-services/care-in-the-home/direct-payments/see-wiliams-story-on-video/>

Plant a Theuluoedd

Mae'r **Gwasanaeth Cyfiawnder Ieuenctid** yn ymestyn dros ardal dwy sir, Gwynedd a Môn, ac mae'n cynorthwyo plant a phobl ifanc yn y system gyfiawnder neu sydd mewn perygl o fynd i mewn iddo. Am y chweched flwyddyn yn olynol, cafodd Gwasanaeth Cyfiawnder Ieuenctid Gwynedd a Môn ganlyniadau cadarnhaol yn y chwe Dangosydd Perfformiad Allweddol ar gyfer Cyfiawnder Ieuenctid yng Nghymru. Mae cyfraddau a niferoedd y Bobl Ifanc sy'n dod i mewn i'r Gwasanaeth am y tro cyntaf yn parhau i ostwng. Mae'r defnydd a wneir o'r ddalfa'n parhau i fod yn isel (gan adlewyrchu tuedd genedlaethol). Er bod cyfraddau aildroseddu wedi parhau'n gyson uchel yn y blynyddoedd diwethaf, roedd y Tîm Rheoli a'r Bwrdd yn falch o weld cyfraddau ac amllder oedd ychydig yn is o gymharu â gweddill Gogledd Cymru a Chymru. Y cynlluniau ar gyfer y gwasanaeth yn 2018-19 yw datblygu mwy o ddealltwriaeth o'r hyn y mae angen i ni ei wneud i leihau cyfraddau aildroseddu a gwella'r gwaith darparu addysg, hyfforddiant a chyflogaeth. Yn ogystal, mae'r gwasanaeth wrth wraidd gwaith datblygu Gwasanaethau Camddefnyddio Sylweddau i blant a phobl ifanc, gyda mwy o gefnogaeth ariannol gan y Bwrdd Cynllunio Ardal. Awn i mewn i 2018-19 yn gweithio'n agos gyda'n partneriaid yn y gwasanaethau ieuenctid a'r gwasanaethau plant a theuluoedd wrth greu tîm Gwasanaethau Camddefnyddio Sylweddau gwell i'r ardal dwy sir.

Mae **Gwasanaethau Arbenigol Plant** wedi datblygu sesiwn 'galw heibio' reolaidd i'r holl blant, pobl ifanc a theuluoedd / gofalwyr sy'n mynychu Canolfan Addysg Y Bont. Gallai'r sesiynau hyn gynnwys cyngor a chefnogaeth gan Dîm Nyrsio Anabledau Dysgu Cymunedol Plant, sesiynau Teulu Môn / Tîm o amgylch y Teulu / Llwybr Niwroddatblygiadol, gan ddibynnu ar anghenion y plentyn ifanc, y person ifanc a'u teuluoedd / gofalwyr.

Rydym yn defnyddio grant y Gronfa Gofal Integredig i ddatblygu'r defnydd a wneir o **Gymorth Gweithredol a Dilyniant**. Mae'r gwaith unigol ar blant a phobl ifanc anabl bellach yn mynd rhagddo yn ein canolfan cefnogi arbenigol ym Mryn Hwfa. Mae'r rheolwr gwasanaethau cefnogi bellach yn creu cynlluniau cymorth sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn, yn seiliedig ar y gwaith cymdeithasol neu'r asesiad nyrsio, ac yn cysylltu â chynlluniau Cymorth Gweithredol a ddefnyddir gan Ganolfan Addysg Y Bont. Mae'r Gweithwyr Cymorth yn gallu defnyddio'r rhain i greu dewislen o weithgareddau y gellir eu defnyddio i ddiwallu anghenion pob plentyn a pherson ifanc.

Nod **Cronfa Rhwydwaith Grwpiau Cymunedol** yw creu gwydnwch yn ein cymunedau, ac mae'n rhan arwyddocaol o'r Strategaeth Atal Plant a Theuluoedd. Bydd y gronfa fach hon yn helpu:

- I gynorthwyo grwpiau cymunedol newydd i gael eu sefydlu ar draws yr ynys.
- Grwpiau cymunedol presennol i gynorthwyo i brosesu grwpiau newydd.

- I ymgysylltu â chymunedau, cynnal digwyddiadau.
- I wella ar gynnwys plant ag anableddau mewn digwyddiadau a gweithgareddau cymunedol.

Ein nod tymor hir yw sefydlu Hybiau Cymunedol Lles. Pwrpas yr hybiau hyn fydd darparu gwasanaethau'n lleol i deuluoedd, gan ddangos yn glir bod gwasanaethau ataliol o fudd i bawb.

Mae ein **Strategaeth Chwarae** yn cynorthwyo cymunedau trwy annog gwaith rhiantu cadarnhaol, da trwy chwarae. Nod yr elfen chwarae yw:

- Cynyddu'r cyfleoedd i chwarae o fewn cymunedau.
- Annog gwaith datblygu ardaloedd chwarae i blant a phobl ifanc o fewn cymunedau.
- Annog chwarae cadarnhaol a chymryd risg priodol.

Blaenoriaethau ar gyfer 2018/19

- Gweithredu Strategaeth Dementia Ynys Môn yn llawn a chyflwyno'r Cynllun Gweithredu Dementia Lleol, mewn partneriaeth â Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr a phartneriaid y trydydd sector.
- Cynnal adolygiad o wasanaethau dydd mewnol, gan ganolbwyntio ar ddilyniant, dewis cleientiaid a chanlyniadau.
- Gwneud y mwyaf posib o'r cyfleoedd y mae'r prosiectau OPUS yn eu cynnig i gynorthwyo pobl a busnesau.
- Gweithio tuag at barhau i gynyddu nifer y rhai sy'n defnyddio Taliadau Uniongyrchol.
- Bod â chytundeb amlasiantaethol fel bod pob gweithiwr proffesiynol yn defnyddio Cymorth Gweithredol. Byddwn yn darparu hyfforddiant a chefnogaeth i'r holl staff perthnasol iddynt ddefnyddio mwy ar Gymorth Gweithredol ym mhob lleoliad ar gyfer plant a phobl ifanc anabl, gan gynnwys yn y cartref.
- Defnyddio cyllid Teuluoedd yn Gyntaf i gyflogi Cydlynedd Anghenion Ychwanegol a Lles. Bydd deilydd y swydd yn gweithio gyda theuluoedd i'w cynorthwyo a'u helpu i wella eu lles.

Mesur Safonau Ansawdd 4:

- 85.28% o ddefnyddwyr gwasanaeth yn ymateb yn gadarnhaol i'r cwestiwn, "Ydych chi'n teimlo bod y gefnogaeth a gewch gan y Gwasanaethau Cymdeithasol yn eich helpu i wneud y pethau sy'n bwysig i chi?"

"Mae'r profiad hwn wedi bod yn ddefnyddiol iawn. Mae [y gweithiwr cymdeithasol] wedi gwirioneddol fy helpu gyda'm dyfodol yn ogystal â'r presennol. Buaswn yn hapus iawn yn defnyddio'r gwasanaeth hwn eto.

Diolch yn fawr iawn i chi "-

Gwasanaethau Ymyrraeth ac Atal Cynnar, Plant a Theuluoedd

Safon Ansawdd 5

Cefnogi pobl i ddatblygu'n ddiogel a chynnal perthynas ddomestig, deuluol a phersonol iach

Oedolion

Rydym yn parhau i gydweithio'n agos â **Phartneriaeth Gofalwyr Gwynedd a Môn** ac wedi datblygu Strategaeth Gofalwyr ar gyfer Gwynedd a Môn a chytuno arni. Mae gan y bartneriaeth aelodau o Awdurdodau Lleol, Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr a phartneriaid y Trydydd Sector sy'n gweithio gyda Gofalwyr.

Mae grŵp lleol, **Grŵp Gofalwyr Ynys Môn** wedi bod yn datblygu Cynllun Gweithredu lleol i sicrhau y gweithredir y Strategaeth yn lleol. Yn canolbwyntio ar:

1. Hyrwyddo cymunedau 'cyfeillgar i ofalwyr'.
2. Gweithredu hawliau gofalwyr o bob oed i gael asesiad o'u hanghenion a datblygu llwybrau cyfeirio effeithiol ac effeithlon.
3. Hyrwyddo gwaith adnabod anghenion cynhalwyr o bob oedran yn gynnar, a sicrhau eu bod yn cael gwasanaethau cefnogol, amserol a phriodol i wella'u hiechyd a'u lles.

Mae yna ddau Swyddog Gofalwr penodol sy'n gweithio o fewn Gwasanaethau Oedolion ac sy'n gallu cefnogi pob Gofalwr (gofalwyr ifanc ac oedolion) yn ei rôl o ddydd i ddydd, ac a all hefyd ddarparu Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth i Ofalwyr. Maent yn asesu anghenion gofalwyr, eu gwneud yn ymwybodol o'u hawliau dan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant ac yn rhoi cysylltiadau iddynt â sefydliadau statudol a gwirfoddol, megis Cynnal Gofalwyr.

Mae seibiant yn parhau i gael ei roi gartref ac o fewn lleoliadau gofal, yn unol â dewis Gofalwyr unigol. Mae hyn yn eu cefnogi i gael cyfleoedd cymdeithasol yn ogystal â chyfleoedd addysgol. Cynigia seibiant ddilyniant gofal, ac egwylion ystyrllon i sicrhau bod anghenion y gofalwyr a nodir yn y Cynllun Gofal a Chymorth yn cael eu diwallu, a'u cynorthwyo i barhau i weithredu fel Gofalwyr. Mae'r Awdurdod Lleol wedi derbyn cyllid gan Grant Gofal Seibiant Gofalwyr Llywodraeth Cymru, a ddefnyddir i roi opsiynau seibiant gwahanol i Ofalwyr o bob oed.

Rydym yn gweithio gydag asiantaethau sy'n bartneriaid a rhanddeiliaid i gyd-gynllunio a chyd-gynhyrchu newidiadau i wasanaethau ar gyfer unigolion ag anableddau dysgu - yn enwedig felly wasanaethau llety.

Plant a Theuluoedd

Mae Tîm o Amgylch y Teulu (a sefydlwyd yn 2012 drwy'r Rhaglen Teuluoedd yn Gyntaf) yn parhau i roi ymyrraeth gynnar gynhwysfawr i Blant a Phobl Ifanc 0-25 oed, i'w gwarcheidwaid / rhieni, ac i aelodau eraill o'r

teulu. Y nod yw gweld eu problemau'n gynnar, gyda'r gobaith ein bod yn gwella'u sefyllfa er gwell er mwyn cydweithio i atal problemau rhag datblygu i fod yn rhywbeth mwy difrifol. Rydym wedi cefnogi 1,003 o deuluoedd dros y chwe blynedd diwethaf. Symudodd y Tîm o Amgylch y Teulu i'r Gwasanaethau Plant yn 2017 ac mae bellach yn rhan o'r hyb Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth: Teulu Môn. Mae'r tîm hwn yn parhau i weithio'n agos gydag amrywiol asiantaethau i gyfoethogi, gwella a hyrwyddo ethos y gwasanaeth ymyrraeth gynnar trwy weithio'n amlasiantaethol. Nododd adroddiad arolygu'r Gwasanaethau Plant a gynhaliwyd yn 2016 bod tystiolaeth sylweddol o waith rhagweithiol gan y Tîm o Amgylch y Teulu gyda phlant a theuluoedd oedd yn cefnogi eu hannibyniaeth ac yn gwella lles. Rydym wedi cynyddu nifer gweithwyr y tîm o ddau Weithiwr Cymorth i chwech; bydd hyn yn cefnogi'n nod o roi mwy o gymorth cynnar wedi'i dargedu i deuluoedd sydd â'r angen mwyaf.

"Mae'ch cefnogaeth wedi bod yn help garw. Rydym wedi elwa o'ch cyngor a'ch dealltwriaeth. Rydych wedi bod yn ardderchog. Rydych wedi gwneud gwahaniaeth enfawr. Rydym yn teimlo'n lwcus iawn o fod wedi cael eich help. Diolch."

Sefydlwyd y **Tîm Teuluoedd Gwydn** yn ystod y flwyddyn gyda chyllid ychwanegol y cytunodd aelodau etholedig iddo. Mae'r tîm bach o Weithwyr Cymdeithasol a Gweithwyr Cymorth i Deuluoedd bellach yn gweithio'n ddwys gyda theuluoedd a'r nodau craidd yw:

- atal plant rhag mynd i ofal,
- dychwelyd plant adref yn ystod yr wyth wythnos gyntaf o fynd i ofal a gweithio gyda theuluoedd i dychwelyd eu plant yn ddiogel,
- adolygu gwaith dychwelyd plant yn ddiogel mewn gofal tymor hir.

Er mwyn gweithio tuag at y nodau craidd hyn a chwrdd â nhw'n gyson, bydd y Tîm yn dod yn grŵp o weithwyr amlddisgyblaethol medrus iawn sy'n ymyrryd â theuluoedd sy'n amlygu lefel uchel o angen.

Mae **Gwasanaeth Integredig Cymorth i Deuluoedd Gwynedd ac Ynys Môn** yn darparu tîm medrus, amlddisgyblaethol iawn i ymyrryd â theuluoedd sy'n amlygu lefel uchel o angen a risg oherwydd bod y rhieni / gofalwyr yn camddefnyddio sylweddau, a hynny er mwyn lleihau lefel y risg a sicrhau canlyniadau cadarnhaol i'r plant mwyaf bregus. Cyflawnir hyn trwy ganolbwyntio'n barhaus a chanolbwyntio trwy'r system gyfan ar ddarparu gwasanaethau o ansawdd yn seiliedig ar dystiolaeth

gadarn o effeithiolrwydd ac arfer gorau. Mae'r tîm yn cynnwys tri Gweithiwr Cymdeithasol, Therapydd Galwedigaethol a gweithiwr a fu'n gweithio yn y Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau yn flaenorol.

Nod y Gwasanaeth yw creu newid parhaol o fewn teuluoedd fel bod modd i blant aros yn y cartref os yw'n ddiogel iddynt wneud hynny. Yn ystod y 12 mis diwethaf mae'r Gwasanaeth wedi gweithio gyda theuluoedd sydd wedi gallu dangos newidiadau parhaol yn eu bywydau – newidiadau sydd wedi cadw eu plant yn ddiogel. Ceir teuluoedd hefyd nad ydynt wedi gallu newid eu hymddygiad ac mae cynllun arall wedi'i wneud ar gyfer eu plant. Cyflawnwyd ein nod o weithio gyda 40 o deuluoedd yn ystod 2017/18.

Mae ein **Rhaglen Rhiantu** yn parhau i gefnogi teuluoedd sy'n agored i Wasanaethau Plant, i atal cyfeirio'r angen yn uwch ac i roi tystiolaeth ac asesu sgiliau rhiantu. Mae rhieni'n dysgu sgiliau a thechnegau newydd trwy ddilyn rhaglen 12 wythnos o'r enw'r Blynnyddoedd Rhyfeddol. Mae prosiect wedi'i gomisiynu ar y cyd rhwng Prifysgol Bangor a'r Gwasanaethau Plant i dreialu a monitro'r rhaglen rhiantu gyda gofaluwr maeth. Bydd canfyddiadau hyn yn helpu i gynhyrchu dogfen am faterion ymddygiadol plant mewn amgylchedd gofal maeth a nodi sut i ddatrys y materion hyn.

Blaenoriaethau ar gyfer 2018/19

- Gweithio gyda phartneriaid, darparwyr a defnyddwyr gwasanaeth i foderneiddio'n gwasanaethau ar gyfer y rhai ag Anableddau Dysgu
- Sicrhau fod teuluoedd gael gwybodaeth a chyingor amserol ac o ansawdd da.
- Sicrhau fod plant a theuluoedd gael ymyrraeth seiliedig ar dystiolaeth sy'n hyrwyddo rhiantu da.
- Gostyngiad yn nifer y plant y mae angen Cynllun Gofal a Chymorth arnynt.
- Cefnogi staff i ddatblygu eu sgiliau mewn Cyfathrebu Cydweithredol.
- Datblygu agwedd gymunedol y strategaeth Atal.
- Cynyddu cyfraddau cyfeirio o Wasanaeth Plant a Theuluoedd Ynys Môn i'r Gwasanaethau Integredig Cymorth i Deuluoedd
- Ymgorffori Gweithiwr OEDI / MYFYRIO, fydd yn gweithio gyda merched sydd wedi gweld plant yn cael eu symud o'u gofal sawl gwaith, neu sydd mewn perygl o hyn yn digwydd iddynt.

Mesur Safonau Ansawdd 5:

- 94.50% o ofalwyr sy'n oedolion y cynigiwyd iddynt asesiad neu adolygiad o'u hanghenion yn eu hawl eu hunain
- 90.16% o ofalwyr sy'n oedolion a ymatebodd yn gadarnhaol i'r cwestiwn "Yn ystod y 6 mis diwethaf, ydych chi'n teimlo eich bod wedi cymryd cymaint o ran neu wedi ymgynghori cymaint ag yr oeddech chi'n ei

ddymuno, mewn trafodaethau ar y gefnogaeth a roddir i'r person yr ydych yn gofalu amdano?"

"Hoffem achub ar y cyfle hwn i fynegi pa mor broffesiynol y bu'r tîm maethu trwy gydol ein profiad maethu, ac ni allwn ddatgan ddigon sut gwnaeth [y gweithiwr cymdeithasol] y profiad cyfan yn haws. Mae hi'n sensitif, yn gefnogol iawn, yn hynod o effeithlon a threfnus, gan bob amser ymdrin ag unrhyw broblemau a gawsom yn syth. Mae hi'n llysgennad ardderchog dros faethu."

Safon Ansawdd 6

Gweithio gyda phobl a'u cefnogi i sicrhau gwell lles economaidd, cael bywyd cymdeithasol a byw mewn llety addas sy'n diwallu eu hanghenion.

Oedolion

Parhawyd i ddatblygu **Hafan Cefni, Llangefni** yn ystod 2017-18 ac mae disgwyl cwblhau'r adeilad yn ystod haf 2018. Bydd yna 63 o fflatiau, cymysgedd o fflatiau un a dwy ystafell wely, ar gyfer oedolion cymwys dros 60 oed. Caiff 15 o fflatiau eu dylunio a'u haddasu'n benodol ar gyfer pobl hŷn y mae eu cof yn mynd neu sy'n byw gyda dementia. Dyma'r ail gynllun Tai Gofal Ychwanegol ar yr Ynys, ac ychwanegiad pwysig i gyfleuster Gofal Ychwanegol Penucheldre yng Nghaergybi. Mae Swyddog Hafan Cefni wedi'i benodi ac mae'r broses ymgeisio ar gyfer gwneud cais am fflat yn Hafan Cefni wedi agor. Mae Panel Gosod wedi'i sefydlu ac mae fflatiau wedi dechrau cael eu neilltuo. Mae proses dadgomisiynu cartref gofal preswyl Plas Penlan yn Llangefni wedi bod yn ei le wrth i ni baratoi ar gyfer agor Hafan Cefni yn y dref. Mae disgwyl y bydd Plas Penlan yn cau yn ystod yr haf.

Cafwyd cyfnod o ymgysylltu rhwng Tachwedd 2017 a mis Ionawr 2018 yn ward Seiriol ynglŷn ag opsiynau datblygu cynllun Tai Gofal Ychwanegol ar safle Ysgol Gynradd Biwmares. Yn dilyn y cyfnod ymgysylltu, cytunodd y Pwyllgor Gwaith gyda'r argymhelliad i adeiladu'r cynllun Tai Gofal Ychwanegol ar safle Ysgol Gynradd Biwmares. Rydym bellach yn disgwyl am ganlyniad ymgynghoriad yr Adran Addysg ar ddyfodol ysgolion ar yr Ynys. Bydd canlyniad y broses honno'n pennu a fydd y Cyfleuster Gofal Ychwanegol yn rhannu'r safle gydag ysgol, ynteu a oes modd adeiladu cyfleuster pwrpasol a mwy ar y safle.

Gweithiodd y Cyngor mewn partneriaeth â Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr i ddatblygu model gwasanaeth i gynorthwyo pobl sy'n byw gyda dementia sy'n amlygu cymeriad gynyddol heriol ac anghenion gofal cymhleth. Mae **Garreglwyd** yn lleoliad preswyl gyda llety ac amgylchedd priodol i fodloni safonau gofal dementia. Mae yno staff hyfforddedig arbenigol a chefnogaeth mwy o weithwyr iechyd arbenigol ar ffurf Nyrs Seiciatrig Gymunedol a Nyrsys Ardal sy'n gweithio pedair awr ar hugain y dydd saith niwrnod yr wythnos. Mae'r model gwasanaeth yn fodd i bobl sy'n byw gydag anghenion cymhleth gael gwasanaeth yn eu cymuned eu hunain. Mae hyn yn ymateb yn rhannol i ddiffyg gwelyau Gofal Nyrsio Dementia ar yr Ynys, ac yn lleihau'r angen am leoliadau y tu allan i'r Sir.

Yn ystod blwyddyn ariannol 2017-18, cadarnhaodd Llywodraeth Cymru y dylid defnyddio £60m o **Gronfeydd Gofal Canolraddol** i gefnogi pobl i gynnal eu hannibyniaeth, aros yn eu cartrefi eu hunain ac osgoi gorfod mynd i'r ysbyty neu i ofal preswyl heb fod rhaid. Yn lleol, rydym yn y broses o ddatblygu hyb cymunedol seiliedig ar lety wedi'i anelu at denantiaid sy'n byw mewn llety gwarchod yn Amlwch, gan ddefnyddio arian cyfalaf y Gronfa Gofal Canolraddol i gefnogi'r gwaith.

Mae Cyngor Sir Ynys Môn wedi asesu pob ardal ar draws yr Ynys i ystyried y posibilrwydd o ddefnyddio gwariant cyfalaf er mwyn gwella cymunedau, gan ei gwneud yn bosib i bobl fod yn fwy gwydn ac annibynnol yn eu hardaloedd, a chynhaliwyd trafodaethau ynglŷn ag anghenion lleol. Ystyriwyd bod Amlwch yn faes

a fyddai'n elwa o gyfran o'r Gronfa Gofal Canolraddol, yn benodol felly, stad William Williams VC, gan ymestyn allan i drigolion Madyn Dysw a Chartref Preswyl Brwynog.

Bydd y gwaith yn cael ei wneud mewn dau gam. Y cam cychwynol yw datblygu'r cyfleusterau cymunedol, sydd o fewn cyrraedd oddeutu 65 o bobl hŷn bregus yn Amlwch. Bydd y cam hwn yn canolbwyntio ar wella'r amgylchedd, edrychiad y llety, yn enwedig y rhan gymunedol, a mabwysiadu model hyb cymunedol, gyda mynediad a chylchrediad o gwmpas y cynllun yn rhoi amgylchedd awyr agored sy'n oed gyfeillgar. Bydd Cam 2, a gaiff ei gwblhau o fewn 5 mlynedd fel rhan o waith cynnal a chadw cynlluniedig yr Adran Dai, yn cael ei ariannu'n llwyr o gronfeydd y Cyngor / y Cyfrif Refeniw Tai. Cymeradwyir cyfanswm o £228,000, sydd ar gyfer gwariant cyfalaf yn unig. Mae ymgysylltu â thenantiaid a chymunedau yn hollbwysig i lwyddiant y prosiect hwn, gan sicrhau bod yr anghenion yn cael eu diwallu trwy rannu syniadau ac awgrymiadau ar sut i fwrw ymlaen â hyn.

Gwasanaethau Plant

Rydym wedi datblygu **Protocol Tai a Gadael Gofal ar y cyd** er mwyn ymyrryd yn gynnar wrth gefnogi person ifanc mewn gofal pan fydd yn symud i annibyniaeth. Mae'r protocol yn ceisio sicrhau bod cyfrifoldeb corfforaethol ar y cyd i ddiwallu anghenion amrywiol pobl ifanc 16-25 oedran o ran llety, sy'n cwrdd â'r meini prawf fel y'u diffinnir dan Adran 6 Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles (Cymru) 2014 ar gyfer gwasanaethau ôl-ofal, heb orfod gwneud cais digartref. Bydd yn sefydlu rolau a chyfrifoldebau ac yn diffinio'r berthynas rhwng y ddau wasanaeth. Dylid nodi nad yw'r naill wasanaeth na'r llall yn annog byw'n annibynnol o 16 mlwydd oed. Byddir yn cefnogi person ifanc sydd â Chynllun Llwybr ac sy'n dangos yn glir y dymuniad a'r gallu i wneud hynny.

Ar unrhyw adeg benodol, bydd gan Gyngor Ynys Môn gyfrifoldebau i Blant a Phobl Ifanc y mae'n ofynnol, trwy statud, iddynt asesu eu hanghenion a darparu gwasanaethau ar gyfer eu lles cyffredinol, gan gynnwys tai. Mae'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles yn gosod dyletswydd ar y Cyngor a'i holl wasanaethau i sicrhau bod Pobl Ifanc yn cyflawni'r Canlyniadau Lles Cenedlaethol. Mae hyn yn cynnwys eu cyfrifoldeb Corfforaethol dros bobl ifanc sy'n gadael gofal, fel y nodir yng nghategori 1 i 6 (gweler atodiad 1). Mae'r protocol ar y cyd:

- yn derbyn cyfrifoldeb am blant / bobl ifanc sy'n derbyn gofal yr awdurdod lleol
- yn sicrhau bod y rhai sy'n gadael gofal yn flaenoriaeth
- yn dymuno bod y rhai sy'n gadael gofal yn cael yr un canlyniadau ag y byddai unrhyw riant da yn eu dymuno i'w plant

Gwasanaethau Tai

Rydym wedi datblygu **Pwynt Mynediad Sengl Tai (SPoA)** sy'n cyfeirio unigolion a theuluoedd bregus at wasanaethau a ariennir gan Gefnogi Pobl, gyda'r bwriad o leihau digartrefedd a gwella'r gefnogaeth i'r aelwydydd mwyaf bregus ar ein hynys.

Mae SPoA newydd tai yn cael ei ariannu gan y rhaglen Cefnogi Pobl, ac mae wedi bod yn weithredol ers mis Hydref 2017. Gall y Llwybr Sengl helpu cwsmeriaid i gael

mynediad at wasanaethau cymorth tai priodol, gan ddibynnu ar feini prawf. Yn gyffredinol, cynigir cefnogaeth dros ychydig fisoedd, yn dibynnu ar yr angen. Fodd bynnag, gall y gefnogaeth barhau am hyd at ddwy flynedd ar y mwyaf, ac erbyn hynny dylai pobl feddu ar y sgiliau cywir i fyw'n annibynnol a chynnal tenantiaeth.

Mae gan rai darparwyr yr opsiwn o "ddipio" i mewn ac allan o'r gwasanaeth pan fo'r gofyn, ac atal amgylchiadau anodd rhag dod yn argyfwng. Mae'r gwasanaeth yn hyblyg a gellir cael mynediad ato pan fo angen a gall atal sefyllfa rhag mynd yn ddifrifol yn y man pan fo angen amdano.

Llwybr Iechyd Meddwl i unigolion ag anghenion llety

Mae Gwasanaethau Tai Cyngor Sir Ynys Môn, Gwasanaethau Oedolion a Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr yn y broses o ddatblygu Llwybr Iechyd Meddwl i unigolion, gan ganolbwyntio ar ddiwallu eu hanghenion llety. Y nod yw datblygu Llwybr Iechyd Meddwl i unigolion sydd â heriau iechyd meddwl ac a all gael trafferth i gynnal eu heiddo y maent yn ei rentu neu y maent yn berchen arno, a hynny yn ystod cyfnod o argyfwng personol. Gallai hyn fod naill ai trwy gymorth cam i lawr pan fydd unigolion yn gadael Hergest neu unrhyw ward iechyd meddwl arall. Unwaith y bydd y llwybr wedi'i gwblhau, byddwn yn mapio'r cymorth sydd ei angen yn ein cymunedau ar gyfer unigolion ag iechyd meddwl wrth gynnal eu heiddo. Bydd hyn yn gysylltiedig â SPoA Tai. Y nod yw darparu gwasanaeth cofleidiol i unigolion ag anghenion iechyd meddwl a sicrhau bod eu profiad o adael yr ysbyty (cam i lawr) mor gyfforddus â phosib ac yn eu hadfer cymaint â bo modd. Byddwn yn blaenoriaethu:

- Gwasanaeth camu i lawr i unigolion nad oes ganddynt gartref sefydlog fel rhan o'u cynllun gadael ysbyty
- Cefnogaeth tenantiaeth i unigolion â phroblemau iechyd meddwl yn y gymuned er mwyn cynnal eu tenantiaeth
- Ystyried llety brys i unigolion sy'n ddigartref ac sydd â phroblemau iechyd meddwl (nad ydynt o reidrwydd wedi bod yn yr ysbyty) lle na fyddai llety Gwely a Brechwast yn briodol o ystyried eu hanghenion.

Ymddygiad gwrthgymdeithasol pobl ifanc

Dros y 12 mis diwethaf, rydym wedi gweld cynnydd mewn ymddygiad gwrthgymdeithasol pobl ifanc mewn un ardal ar yr Ynys. Mae hyn, yn ei dro, wedi cael effaith ar ystadegau troseddu pobl ifanc ac ar y gymuned ehangach. Gweithredwyd ar y mater difrifol hwn a chafwyd ymyrraeth iddo wrth i'r Gwasanaethau Plant, Tai, Heddlu Gogledd Cymru a Chyfiawnder Ieuenctid weithredu'n amlasiantaethol. Trwy rannu gwybodaeth a digwyddiadau'n aml a chyflwyno pecyn cymorth pwrpasol i'r rhan fwyaf o'r bobl ifanc dan sylw, cafwyd gostyngiad cadarnhaol mewn adroddiadau am ymddygiad gwrthgymdeithasol pobl ifanc yn yr ardal hon dros y flwyddyn. Mae gwasanaethau wedi'u haddasu i ddiwallu dymuniadau a dyheadau pob person ifanc, gan leihau'r diflastod, gan sicrhau

tryloywder gyda'r bobl ifanc o ran yr effaith y caiff eu hymddygiad yn y gymuned a datblygu ymyriadau y mae eu hangen ar y bobl ifanc a'u teuluoedd.

Ymddygiad Gwrthgymdeithasol Oedolion

Mae dwy stad Cyngor ar yr Ynys wedi arddangos materion arwyddocaol o ran ymddygiad gwrthgymdeithasol o fewn y 12 mis diwethaf. Mae hyn wedi cael effaith ar ddiodefswyr a throseddswyr, yn ogystal ag ar y gymuned ehangach. Yn aml, nid yw'r Cyngor yn ymwybodol o'r unigolyn dan sylw gan nad yw'n derbyn gwasanaethau ein Hadran Gwasanaethau Oedolion, Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr nac unrhyw gorff statudol arall. Dull gweithredu a fabwysiadwyd oedd mynd i'r afael â'r materion yn uniongyrchol gyda'r stadau dan sylw, oedd yn cynnwys troseddswyr a diodefswyr honedig. Digwyddodd hyn mewn partneriaeth â Heddlu Gogledd Cymru a darparwyd y rhaglen Cefnogi Pobl. Dros y 12 mis diwethaf, roedd oddeutu 400 o achosion o ymddygiad gwrthgymdeithasol tenantiaid. Trwy weithredu'n ataliol ac ymyrryd yn gynnar, rydym yn ceisio lleihau'r niferoedd hyn a dylai hyn, yn ei dro, wella lles y gymuned.

Blaenoriaethau 2018/19

- Parhau i weithio gyda phartneriaid a'r trydydd sector i gynnig cyfleoedd i'r rheiny ag Anableddau Dysgu chwarae rhan weithgar yn y gymuned a chyflawni eu nodau personol.
- Gweithio mewn partneriaeth â'r Gwasanaeth Tai a Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr i ddatblygu'r Llwybr Tai Iechyd Meddwl
- Parhau i hyrwyddo'r Grwpiau Lles Cymunedol trwy gyfeiriadau gofal sylfaenol ac eilaidd i hyrwyddo lles ac adferiad yn y gwasanaethau Iechyd Meddwl.

Mesur Safonau Ansawdd 6:

- Atebodd 95.33% ie i "Yn ystod eich asesiad, ailasesiad neu adolygiad, oeddech chi'n gallu trafod eich problemau yn eich dewis iaith?"
- 98.76% o gleientiaid sy'n oedolion ac sy'n gofyn am wasanaeth yn Gymraeg sy'n mynd ymlaen i dderbyn eu gwasanaeth trwy gyfrwng y Gymraeg

"Hoffwn ddiolch yn fawr iawn i chi am eich cefnogaeth dros yr ychydig fisoedd diwethaf ac am yr holl newidiadau yr ydych wedi'u gwneud sydd wedi newid y gofal yr wyf wedi'i gael yn sylfaenol. Alla i ddim pwysleisio ddigon pa mor ddiolchgar ydw i i chi am wella ansawdd fy mywyd." **Oedolion Tîm y Gogledd, Gwasanaethau Oedolion**

Ein Gweithlu, a sut ydym yn Cefnogi eu Rolau Proffesiynol

Ein staff yw ein hased mwyaf, a chredwn fod angen eu cefnogi trwy gynnig cyfleoedd am ddatblygiad proffesiynol parhaus cryf, hyfforddiant a datblygu eu gyrfa. Mae'r Uned Datblygu'r Gweithlu yn parhau i drefnu cyfleoedd hyfforddi a datblygu i'r Gwasanaethau Cymdeithasol a'r bartneriaeth gofal cymdeithasol ehangach ar Ynys Môn, gan gynnwys staff a rheolwyr sy'n gweithio mewn lleoliadau Gofal Preswyl.

Ym mis Hydref 2017 gweithredwyd y strwythur newydd ar gyfer y Gwasanaeth Plant a Theuluoedd i fodloni anghenion y busnes yn llawn a rhoi gwell cefnogaeth. Rydym wedi ailstrwythuro'r Gwasanaeth fel bod Gweithwyr Cymdeithasol mewn Grwpiau Ymarfer bychan. Fel hyn, mae modd i'r Arweinydd Ymarfer ddod i adnabod yr achosion a gefnogir gan eu Gweithwyr Cymdeithasol yn dda, rhoi arweiniad clir a Goruchwyliaeth reolaidd. Rydym wedi recriwtio nifer sylweddol o Weithwyr Cymdeithasol yn ystod y flwyddyn, yn ogystal ag ehangu nifer y Swyddogion Ymgysylltu. Cafodd cynllun hyfforddi a datblygu'r gwasanaeth ei lywio ar gyfer y flwyddyn gan strwythur gwasanaeth newydd y defnyddwyr gwasanaeth yn ogystal â chan gynllun gwella'r gwasanaeth. Roedd hyn yn cynnwys rhaglen ymsefydlu Arweinwyr Ymarfer ac elfennau allweddol megis Goruchwyllo yn Canolbwyntio ar Ganlyniad. Cynhaliwyd ymgyrch recriwtio hefyd i recriwtio Gweithwyr Cymdeithasol profiadol i'r gwasanaeth.

Parhau bu hanes gwaith ymgorffori egwyddorion y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant. Canolbwyntiodd yr hyfforddiant ar ddulliau sy'n seiliedig ar gryfderau, gan gynnwys Sgwrsio Cydweithredol, Cyfweld Ysgogol ac Ymarfer Byr yn Canolbwyntio ar Atebion. Darparwyd hyfforddiant arbenigol hefyd ar y Model Risg, Masnachu Plant a Phrofiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod.

Mae datblygiadau mewn Gwasanaethau Oedolion wedi parhau i ganolbwyntio ar gefnogi a galluogi unigolion annibynnol a chymunedau cryf. Mae hyfforddiant dementia wedi cynnwys amryw o sesiynau ar elfennau megis gweithgareddau hamdden, deall ymddygiad a chynllunio gofal i gryfhau gwybodaeth a sgiliau rheolwyr, gweithwyr rheng flaen a gofalmwyr ar draws y sector. Buom hefyd yn gweithio mewn partneriaeth â Phrifysgol Bangor i gydlynu Cynhadledd lwyddiannus Dementia Gogledd Cymru a roes gyfle gwerthfawr i drafod ymchwil cyfredol a phrofiadau byw a myfyrio arnynt.

Un o brif flaenoriaethau eleni oedd sicrhau bod gennym weithlu sydd â sgiliau a chymwysterau addas i gwrdd â gofynion Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol. Bu nifer o sesiynau ymwybyddiaeth yn ogystal â hyfforddiant mwy penodol ar gyfer Unigolion Cyfrifol. Mae Canolfan Anterth yn chwarae rhan hanfodol wrth sicrhau bod y gweithlu'n cadw lefel y cymwysterau angenrheidiol ac a argymhellir ar gyfer eu rôl. Cefnogwyd unigolion i gwblhau Fframwaith Cymwysterau a Chredydau Diploma Lefel 2, 3 a 5, Diploma mewn Iechyd a Gofal Cymdeithasol, Dyfarniad Lefel 2 a 3 Fframwaith Cymwysterau a Chredydau mewn Dementia a Dyfarniad Lefel 2 Fframwaith Cymwysterau a Chredydau mewn Gofal Diwedd Oes.

Mae'r cyfleoedd cymhwyso ac ôl-gymhwyso a gynigiwn yn rhan bwysig o recriwtio a chadw Gweithwyr Cymdeithasol yn y sector. Drwy ein partneriaeth â Phrifysgol

Bangor sydd wedi hen ennill ei phlwyf, bu i ni gefnogi'r amrywiaeth cyfleoedd dysgu arferol ar gyfer ein myfyrwyr M.A. Gwaith Cymdeithasol yn y sector statudol a'r trydydd sector. Rydym hefyd wedi rhoi cyfleoedd dysgu i fyfyrwyr sy'n astudio B.A. mewn Gwaith Cymdeithasol ym Mhrifysgol Glyndŵr a Phrifysgol Agored Cymru. Bu i ni recriwtio dau Fyfyriwr Gwaith Cymdeithasol dan hyfforddiant sy'n gweithio o fewn y Gwasanaeth Plant a Theuluoedd. Mae un ar hyn o bryd yn astudio tuag at B.A. mewn Gwaith Cymdeithasol trwy Brifysgol Agored Cymru ac mae'r llall yn astudio tuag at M.A. ym Mhrifysgol Bangor.

Ar ben hynny, rydym wedi parhau i gefnogi ymarferwyr sydd newydd gymhwyso trwy eu tair blynedd gyntaf yn ymarfer – gwaith sy'n cynnwys y Rhaglen Cydgrynhoi, Porth Agored. Rydym hefyd wedi cefnogi gweithwyr cymdeithasol profiadol trwy gymwysterau ôl-gymhwyso amrywiol, gan gynnwys Gwobr Addysgu Ymarfer, Rhaglen Uwch-ymarferydd, Rhaglen Datblygu'r Rheolwr Tîm a Gweithiwr Proffesiynol Iechyd Meddwl Cydnabyddedig.

Mae tri o'n Huwch-reolwyr wedi cwblhau'r Rhaglen Datblygu Rheolwyr Canol yn llwyddiannus.

Enwebodd yr adran bedwar aelod o staff o'r Gwasanaethau Plant i fod yn llysgenhadon ar gyfer y Rhaglen Llysgennad Gofal. Mae'r llysgenhadon gofal yn gweithio gydag ystod eang o bobl, yn ogystal â myfyrwyr mewn ysgolion a cholegau sy'n dymuno ystyried gweithio mewn gofal cymdeithasol; blynyddoedd cynnar a gofal plant.

Rhoesom hefyd gyfleoedd i ymarferwyr oedd heb gymhwyso ac sy'n cynnal asesiadau i ymgymryd â Gwobr Ymarferydd y Gwasanaethau Cymdeithasol.

Yn unol â'n Fframwaith Hyfforddi Diogelu Corfforaethol, cydlynwyd hyfforddiant Diogelu Sylfaenol a Chyffredinol gennym ar draws y sefydliad, hyfforddiant a gyflwynir fel rhaglen dreigl. Darparwyd hyfforddiant arbenigol hefyd, megis Trefniadau Diogelu Rhag Colli Rhyddid, Masnachu Plant a Hunanesgeulustod. Yn unol ag agenda Llywodraeth Cymru, mae'r Awdurdod wedi sicrhau bod hyfforddiant e-ddysgu Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol lefel 1 yn cael ei roi i gynyddu ymwybyddiaeth staff. Bydd rhagor o fodiwlau e-ddysgu mewn perthynas â Chaethwasiaeth Fodern, Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant ac Atal yn cael eu cyflwyno yn ystod y misoedd nesaf.

Gan edrych ymlaen, rydym yn rhagweld rhagor o weithio'n rhanbarthol, gan gynnwys meysydd megis Hyfforddiant Ymchwilio ar y Cyd, Fframwaith Maethu Cenedlaethol, Fframwaith Hyfforddiant Cenedlaethol ar Drais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig, Trais Rhywiol, Rhaglen hyfforddiant rhanbarthol Gofal Iechyd Parhaus a'r Fframwaith Dysgu a Datblygu ar gyfer Therapyddion Galwedigaethol. Byddwn hefyd yn gweithio'n agos gyda phartneriaid lleol, rhanbarthol a chenedlaethol i ymateb i newidiadau dan y Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol, megis cofrestru, cymwysterau a gwreiddio'r Fframwaith Sefydlu Cymru Gyfan newydd ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol.

Ein Hadnoddau Ariannol a sut ydym yn Cynllunio ar gyfer y Dyfodol

Mae cynllunio ariannol yn parhau i fod yn her ddifrifol i'r Cyngor dan bwysau ariannol parhaus a hirfaith; mae'r cyllid a gafodd y Cyngor gan Lywodraeth Cymru wedi gostwng o £101m yn 2013/14 i £95.8m yn 2018/19. Er mwyn sicrhau cyllideb gytbwys, mae'r Cyngor wedi gwneud dros £18m o doriadau i'r gyllideb dros yr un cyfnod, gan ddod â'r gyllideb net i lawr o £129.3m yn 2013/14 i £125.6m yn 2018/19 (mae hyn ar ôl caniatáu dyfarniadau cyflog, chwyddiant a chynnydd mewn prisiau eraill).

Roedd sefyllfa diwedd y flwyddyn yn dangos gorwariant o £1,992k yn y Gwasanaethau Cymdeithasol ar gyfer 2017/18. Roedd y Gwasanaethau Plant wedi gorwario £1,778k, yn bennaf oherwydd nifer y Plant sy'n Derbyn Gofal, a honno'n nifer nad oedd wedi'i gweld o'r blaen. Rhoddwyd cyllid ychwanegol o £582k i'r Gwasanaeth ar gyfer 2016/17 i 2018/19 i sefydlu tîm Ymyl Gofal gyda'r bwriad o leihau nifer y Plant sydd mewn Gofal. Gorwariodd Gwasanaethau Oedolion £215k yn 2017/18, yn bennaf oherwydd pwysau ffioedd a newidiadau deddfwriaethol. Mae cyllid ychwanegol wedi'i roi i'r Gwasanaeth Plant i gwrdd â'r pwysau hwn.

Serch hynny, mae'r ddau Wasanaeth yn cydnabod y llymder sydd ohoni ac yn parhau i drawsnewid gwasanaethau a rheoli'r galw, gyda Gwasanaethau Oedolion yn cyfrannu at £559k o arbedion yn 2017/18, gyda chytundeb wedi'i roi am ragor o arbedion, sef, £350k, ar gyfer 2018/19. Mae'r Gwasanaethau Plant yn ceisio cynyddu nifer y lleoedd sydd ar gael yn lleol i blant sy'n derbyn gofal.

Mae gan y Cyngor brosesau gosod a chynllunio cyllideb effeithiol a reolir yn dda, ac mae aelodau etholedig yn cymryd rhan lawn yn y rhaglen gynllunio gylchol a chraffu ar osod a monitro cyllidebau.

Mae gwaith amcangyfrif newidiadau yn y dyfodol yn heriol, oherwydd nad oes gwybodaeth gywir am aneddiadau llywodraeth leol yn y dyfodol ond mae ein Cynllun Ariannol Tymor Canolig yn rhagweld y gallai fod angen gwneud hyd at £5.25m o doriadau ychwanegol dros y 3 blynedd nesaf o 2019/20 i 2021/22.

Yn y tabl isod amlinellir cyfrifon ariannol ein Gwasanaethau Cymdeithasol 2017/18:

	Cyllideb £	Gwirioneddol £	Gwahaniaeth £
GWASANAETHAU PLANT	8,291,420	10,069,077	1,777,657
GWASANAETHAU OEDOLION			
POBL HŶN	6,142,940	5,940,211	-202,729
ANABLEDDAU CORFFOROL	1,562,890	1,786,149	223,259
ANABLEDDAU DYSGU	5,378,650	5,859,647	480,997
IECHYD MEDDWL	1,884,450	1,993,671	109,221
GWASANAETHAU CEFNOGI	1,306,110	1,133,565	-172,545
UNED DARPARU (GOFAL MÔN/ GWASANAETHAU ERAILL)	6,128,480	5,904,137	-224,343

GWASANAETHAU ERAILL	65,480	58,374	-7,106
CYFANSWM	30,760,420	32,744,831	1,984,411

Gweithio mewn Partneriaeth, ein Harweinyddiaeth Wleidyddol a Chorfforaethol, ein Llywodraethiant a'n Hatebolrwydd

Mae llywodraethiant gwleidyddol yn y Cyngor wedi parhau i fod yn gadarn. Mae hyn wedi bod yn fodd i roi cefnogaeth glir a chyson i'r Gwasanaethau Oedolion a Phlant ac wedi mesur gwaith craffu cynnydd.

Y **Pwyllgor Gwaith** yw'r corff sy'n gwneud y penderfyniadau allweddol ac ar y Pwyllgor mae'r Arweinydd ac wyth Aelod Portffolio, Ers etholiadau'r Cyngor Sir ym mis Mai 2017 mae'r Arweinydd wedi cymryd y Portffolio Gwasanaethau Cymdeithasol. Dangosir effeithiolrwydd cynyddol y Pwyllgor wrth iddo wneud penderfyniadau anodd megis *Rhaglen Gofal Cymdeithasol Oedolion Hŷn* (er enghraifft, mae gwaith adeiladu Tai Gofal Ychwanegol yn Llangedfni bron â'i gwblhau - Hafan Cefni). Wedi edrych ar safleoedd, penderfynwyd codi adeilad Gofal Ychwanegol arall yn ward Seiriol a neilltuo adnoddau ychwanegol i'r Gwasanaethau Plant

Gweithio mewn Partneriaeth

Sefydlwyd Panel newydd o Aelodau Etholedig ar ôl etholiadau Mai 2017 i graffu, herio a chefnogi'r Cynllun Gwella Gwasanaeth ar gyfer Gwasanaethau Plant. Daw'r aelodaeth o bob rhan o'r grwpiau gwleidyddol, ac mae wedi rhoi cyfle i'r Aelodau wella eu gwybodaeth am y gwaith a wneir gan y Gwasanaeth a'u dealltwriaeth ohono, gan arwain at graffu'n well.

Mae Gwasanaethau Cymdeithasol Ynys Môn wedi ymrwymo i weithio mewn partneriaeth yn lleol, isranbarthol, rhanbarthol a chenedlaethol. Cydnabuwyd hyn fel cryfder mewn adroddiadau arolygu allanol i ni adeiladu arnynt. Mae'r Gwasanaethau Plant ac Oedolion yn parhau i fod yn rhan weithredol o agendâu Cymru Gyfan a Gogledd Cymru i wella'r modd y caiff gwasanaethau cymdeithasol eu darparu trwy gydweithredu.

Mae trefniadau llywodraethu yn eu lle trwy Gydweithredfa Gwella Gofal Cymdeithasol a Lles Gogledd Cymru a'r Bwrdd Partneriaeth Ranbarthol. Mae gan y Gydweithredfa raglen gynhwysfawr o welliant yn ei lle trwy gydweithio, gan ganolbwyntio ar y gofynion dan Ran 9 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014. Gellir gweld tystiolaeth bellach o'r ethos partneriaeth hwn trwy gydweithrediad Gwasanaethau Cymdeithasol y Cyngor â Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr drwy'r Bwrdd Cyflenwi Integredig. Cyfarfu'r Bwrdd Cyflenwi Integredig bob dau fis yn ystod 2017-18 gyda swyddogion strategol allweddol o'r Gwasanaethau Cymdeithasol, Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr a'r trydydd sector yn bresennol. Pwrpas y Bwrdd Cyflenwi Integredig yw sicrhau y bydd anghenion iechyd a gofal pobl Ynys Môn yn cael eu gwasanaethu'n well wrth i wasanaethau iechyd a gwasanaethau awdurdodau lleol gael eu hintegreiddio'n well. Model Môn yw cangen weithredol y Bwrdd Cyflenwi Integredig, gyda chyfrifoldeb dros gyflwyno'r Rhaglen Waith fanwl.

Rydym yn parhau i gydweithio'n agos â Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr i gyflwyno'r Gronfa Gofal Integredig ar Ynys Môn. Ymhlith y meysydd a dargedir yn benodol mae gwasanaethau ar gyfer oedolion hŷn a phobl ifanc a phlant ag anghenion cymhleth a System Gwybodaeth Gofal Cymunedol Cymru. Mae'r Gronfa Gofal

Integredig wedi'i gwario ar ddatblygu Garreglwyd fel cartref arbenigol sy'n cefnogi pobl hŷn sy'n byw gyda dementia a gwasanaethau Gofal Uwch Môn a Thylluanod y Nos o fewn Gofal Cymdeithasol i Oedolion.

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 wedi sefydlu Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus ar gyfer pob ardal awdurdod lleol i sicrhau bod cyrff cyhoeddus yn cydweithio i greu gwell dyfodol i bobl Cymru. Mae bwrdd partneriaeth ar y cyd i Wynedd a Môn wedi'i sefydlu, sy'n cynnwys prif sefydliadau'r sector cyhoeddus yn y rhanbarth. Mae Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn wedi rhannu'r ardal gyfan i 14 ardal lai (chwe ardal i Ynys Môn). Cynhaliwyd ymchwil ar ran y Bwrdd ar bob un o'r meysydd i ddysgu a deall mwy am eu lles. Cynhaliwyd nifer o sesiynau galw heibio cyhoeddus ac roedd holiadur ar-lein er mwyn i drigolion gael dweud eu dweud am eu cymunedau. Canlyniad yr ymchwil oedd yr Asesiad Llesiant ar gyfer Ynys Môn a Gwynedd. Defnyddiwyd yr asesiad hwn gan bartneriaid y Bwrdd i ddrafftio'r cynllun Llesiant i'w fabwysiadu yn ystod 2018/19.

Rydym yn parhau i ymgynghori'n agos â'r Trydydd Sector a gweithio mewn partneriaeth agos â nhw trwy'r Pwyllgor Cyswllt Sector Gwirfoddol sy'n cwrdd bob chwarter. Rydym yn cydnabod rôl y **Trydydd Sector** yn lleol fel partner strategol ac rydym wedi datblygu trefniadau llywodraethu priodol i gefnogi hyn, er enghraifft, rôl Medrwn Môn ar grŵp gweithredol Model Môn, Bwrdd OPUS (prosiect a ariennir gan yr Undeb Ewropeaidd) a'r Bwrdd Trawsnewid Gofal Cymdeithasol Oedolion. Yn ddiweddar, rydym wedi sefydlu grŵp partneriaeth y trydydd sector sy'n gyfrifol am gyflawni amcanion y Cyngor a sicrhau y cydymffurfir â thechnegau ymgysylltu ac ymgynghori priodol o ran datblygu strategaethau a gwaith trawsnewid.

Perfformiad

Dros y pedair blynedd diwethaf mae'r Cyngor wedi ymgorffori fframwaith cynllunio a rheoli perfformiad corfforaethol yn ei drefniadau llywodraethu blynyddol. Mabwysiadwyd y fframwaith hwn i sicrhau bod y meddylfryd o welliant parhaus wedi'i wreiddio yng ngwaith y Cyngor, ac y gallai gwaith ei fonitro adnabod materion cyn y byddir yn tanberfformio - rhywbeth a fyddai'n cael effaith ar ddarparu gwasanaethau i ddinasyddion.

Mae'r arfer hwn wedi gweld gwelliannau mewn nifer o ddangosyddion gwasanaethau cymdeithasol, gyda llwyddiant arbennig yn cael ei weld ym mherfformiad dangosyddion gofal a ddarperir i Oedolion. Gwellodd Dangosyddion Perfformiad ar gyfer Gwasanaethau Plant yn ail hanner 2017-18, er i danberfformio yn ystod y chwe mis cyntaf gael effaith ar y canlyniadau cronol ar gyfer y flwyddyn. Bydd gwelliannau mewn perfformiad a chysondeb ymarfer yn flaenoriaethau ar gyfer 2018-19.

Y Panel o Aelodau Etholedig fydd yn goruchwyllo'r cynnydd a geir yn gweithredu Cynllun Gwella'r Gwasanaeth Plant (caiff hyn ei weithredu'n gyflym gyda chynnydd sylweddol yn erbyn 16 o'r 21 cam gweithredu. Bydd cwblhau'r gwaith ar y pum cam gweithredu arall yn flaenoriaeth ar gyfer 2018-19).